

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

**Výdaje státu na zajištění vojenského materiálu pro
Ozbrojené síly ČR**

Petr TOMEČEK

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Petr Tomeček

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Výdaje státu na zajištění vojenského materiálu pro Ozbrojené síly ČR

Název anglicky

State Expenditures on Provision of Military Material for Armed Forces of Czech Republic

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je zhodnotit zatížení státního rozpočtu výdaji na modernizaci a udržení vojenského materiálu Ozbrojených sil ČR. V rámci práce bude rozebrána struktura výdajů spojených s pořízením a následným udržením vojenského materiálu. V rámci práce bude hodnoceno plnění povinností České republiky v této oblasti ukládaných členstvím v NATO.

Metodika

Teoretická východiska řešené problematiky budou zpracována na základě literární rešerše. Bude využita metoda studia odborné literatury a příslušných legislativních norem. Informace budou získávány nejen z českých materiálů, ale i ze zahraničních. Aktuální informace budou čerpány z odborných časopisů a internetových zdrojů. Významným zdrojem dat jsou především materiály Ministerstva financí ČR, Ministerstva obrany ČR a NATO. Bude využita metoda deskripce. Na základě práce se soubory dat budou konstruovány vlastní indexy a tempa růstu pro hodnocení vývoje ukazatelů v čase a podílové ukazatele. Bude využita metoda komparace pro vzájemné porovnání a vyhodnocování rozdílů. Na základě metody syntézy bude formulován závěr plynoucí z daného zkoumání.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

HDP, Ministerstvo financí ČR, Ministerstvo obrany ČR, modernizace, NATO, Ozbrojené síly ČR, státní rozpočet, veřejná zakázka, vojenský materiál

Doporučené zdroje informací

- BORKOVEC, Z. Naše cesta do NATO: 20. výročí přistoupení České republiky k Organizaci Severoatlantické smlouvy. Praha : Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha, 2019. 70 s. ISBN 978-80-7278-761-6.
- CASTILLO, J. Military expenditures and economic growth. Santa Monica : RAND Corporation, 2001, 116 s. ISBN 0-8330-2896-0.
- MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. Dlouhodobý výhled pro obranu 2035. Praha : Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha, 2019. 31 s. ISBN 978-80-7278-772-2.
- MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. Strategie vyzbrojování a podpory rozvoje obranného průmyslu České republiky do roku 2025. Praha : Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha, 2017. 55 s. ISBN 978-80-7278-705-0.
- NATO. Wales Summit Declaration. North Atlantic Treaty Organization [online]. 2014. Available at WWW: https://www.nato.int/cps/ic/natohq/official_texts_112964.htm
- PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha : ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.
- ROUSE, W., B. The economics of human systems integration: valuation of investments in people's training and education, safety and health, and work productivity. Hoboken, N.J. : Wiley, 2010. ISBN 978-0-470-48676-4.
-

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Dana Stará, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 20. 11. 2019

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 20. 11. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 19. 02. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Výdaje státu na zajištění vojenského materiálu pro Ozbrojené síly ČR" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 13. 3. 2022 _____

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Daně Staré Ph.D. za metodické vedení mé bakalářské práce, výstižné připomínky a rady, cenné podněty ke zlepšení a za ochotu a vřelý přístup při konzultacích. Dále patří poděkování celé mé rodině za trpělivost a podporu, bez nichž by tato práce mohla být jen stěží dokončena.

Výdaje státu na zajištění vojenského materiálu pro Ozbrojené síly ČR

Abstrakt

V bakalářské práci jsou rozebrány výdaje státu na zajištění obrany České republiky se zaměřením na výdaje spojené s modernizací vojenského materiálu pro Ozbrojené síly České republiky. Jejím hlavním cílem je zhodnotit, jak je finančně zatížen státní rozpočet České republiky na výdajích při pořizování vojenského materiálu jeho nákupem nebo jeho modernizací. V první části práce jsou přiblíženy některé důležité pojmy, jako jsou „Ozbrojené síly ČR“ nebo „vojenský materiál“. Nechybí ani stručné pojednání o státním rozpočtu, bez kterého by Ministerstvo obrany ČR nemohlo účinně fungovat, stejně jako pojednání o pořizování vojenského materiálu s důrazem na zákon o veřejných zakázkách. Důležitým prvkem je zde Ministerstvo obrany ČR, do jehož gesce tyto výdaje spadají, a také členství České republiky v Severoatlantické alianci a závazky z toho plynoucí. Empirická část práce je věnována výdajové stránce kapitoly 307 – Ministerstvo obrany ČR, ta je zde sledována v čase nejprve v obecnější rovině, a následně s důrazem na výdaje spojené s modernizačními projekty Armády ČR. Prostor je věnován také uvedeným závazkům vůči Severoatlantické alianci a hodnocení jejich plnění Českou republikou.

Klíčová slova: HDP, Ministerstvo financí ČR, Ministerstvo obrany ČR, modernizace, NATO, Ozbrojené síly ČR, státní rozpočet, veřejná zakázka, vojenský materiál

State Expenditure on Provision of Military Material for Armed Forces of Czech Republic

Abstract

The bachelor's thesis discusses the state's expenditure stipulating the defense of the Czech Republic, focusing on expenditures related to the modernization of military equipment for the Armed Forces of the Czech Republic. Its main aim is to evaluate how the State Budget of the Czech Republic is financially burdened by the expense sourcing of military equipment by its purchase or modernization. In the first part of the thesis, some important concepts such as "Armed Forces of the Czech Republic" or "military material" are approached. There is also a brief paper on the state budget, without which the Ministry of Defence of the Czech Republic could not function effectively, as well as a paper on the procurement of military material with an emphasis on the Public Procurement Act. An important element here is the Ministry of Defence of the Czech Republic, under whose responsibility these expenses fall, as well as the Czech Republic's membership in the NATO alliance and the obligations arising therefrom. The empirical part of the work is devoted to the expenditure page of Chapter 307 - Ministry of Defence of the Czech Republic, which is monitored here in time first on a more general level, and then with an emphasis on expenditures related to modernization projects of the Army of the Czech Republic. The space is also devoted to the stated commitments to the NATO alliance and the evaluation of their fulfilment by the Czech Republic.

Keywords: GDP, Ministry of Finance of the Czech Republic, Ministry of Defence of the Czech Republic, modernization, NATO, Armed Forces of the Czech Republic, state budget, public procurement, military material

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika.....	12
3 Teoretická východiska	14
3.1 Ozbrojené síly České republiky	14
3.1.1 Členění ozbrojených sil.....	15
3.1.2 Řízení ozbrojených sil České republiky.....	17
3.1.3 Členství České republiky v NATO	18
3.2 Vojenský materiál.....	20
3.2.1 Druhy vojenského materiálu	20
3.2.2 Obranná standardizace, katalogizace a státní ověřování jakosti výrobků a služeb určených k zajištění obrany státu	21
3.2.3 Modernizační projekty	22
3.3 Státní rozpočet České republiky.....	24
3.3.1 Definice a význam státního rozpočtu.....	25
3.3.2 Příjmy a výdaje státního rozpočtu.....	26
3.3.3 Schvalování státního rozpočtu a rozpočtový cyklus	27
3.3.4 Rozpočet Ministerstva obrany České republiky	28
3.4 Pořizování vojenského materiálu	30
3.4.1 Legislativní východiska pořizování vojenského materiálu.....	31
3.4.2 Proces pořízení vojenského materiálu.....	32
4 Vlastní práce	34
4.1 Výdaje rezortu Ministerstva obrany České republiky	34
4.2 Závazky vůči NATO	37
4.3 Struktura výdajů Ministerstva obrany České republiky	39
4.3.1 Výdaje programového financování	42
4.3.2 Programové financování v roce 2020	44
5 Výsledky a diskuse	48
6 Závěr.....	53
7 Seznam použitých zdrojů.....	54
8 Přílohy	61

Seznam obrázků

Obrázek 1 Fáze rozpočtového cyklu.....	27
--	----

Seznam grafů

Graf 1 Celkové výdaje Ministerstva obrany ČR v letech 1993 – 2021 (v mil. Kč)	34
Graf 2 Podíl výdajů Ministerstva obrany ČR na výdajích státního rozpočtu v letech 1993 – 2021 (v %)	35
Graf 3 Meziroční tempo růstu výdajů Ministerstva obrany ČR v letech 1993 – 2021 (v %)	36
Graf 4 Podíl výdajů kapitoly Ministerstva obrany ČR na HDP v letech 1993 – 2021 (v %)	37
Graf 5 Základní členění výdajů na obranu na osobní mandatorní výdaje, kapitálové výdaje a ostatní výdaje v letech 1997 – 2020(v mil. Kč)	39
Graf 6 Základní členění výdajů na obranu na mandatorní výdaje, kapitálové výdaje a ostatní výdaje v letech 1997 – 2020 (v %).....	40
Graf 7 Základní členění obranných výdajů na osobní mandatorní výdaje, kapitálové výdaje a ostatní výdaje v letech 1997 – 2020 (v %).....	41
Graf 8 Čerpání Ministerstva obrany ČR v oblasti programového financování členěné na kapitálové a běžné výdaje v letech 2004 – 2020 (v mil. Kč).....	42
Graf 9 Podíl výdajů na reprodukci majetku MO ČR v letech 2005 – 2020 (v %)	43

Seznam tabulek

Tabulka 1 Podíl obranných výdajů nad HDP jednotlivých členských států NATO v letech 2014 a 2020 (v %).....	38
Tabulka 2 Přehled veřejných zakázek vedených v EDS/SMVS o předpokládané hodnotě nejméně 300 mil. Kč, se smluvním plněním přesahujícím jeden kalendářní rok a zahrnující hodnocený rok 2020 (v tis. Kč)	44
Tabulka 3 Přehled veřejných zakázek vedených mimo EDS/SMVS o předpokládané hodnotě nejméně 300 mil. Kč, se smluvním plněním přesahujícím jeden kalendářní rok a zahrnující hodnocený rok 2020 (v tis. Kč).....	46

Seznam použitých zkratk

AČR	Armáda České republiky
ČOS	Český obranný standard
ČR	Česká republika
ČSFR	Československá federativní republika
EDS/SMVS	Evidenční dotační systém/Správa majetku ve vlastnictví státu
EU	Evropská unie
FKSP	Fond kulturních a sociálních služeb
HDP	Hrubý domácí produkt
MO ČR	Ministerstvo obrany České republiky
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
NATO	(North Atlantic Treaty Organization) Severoatlantická aliance
OS ČR	Ozbrojené síly České republiky
SVA MO	Sekce vyzbrojování a akvizic Ministerstva obrany ČR
SZÚ MO	Státní závěrečný účet Ministerstva obrany ČR
VHÚ	Vojenský historický ústav

1 Úvod

Výdaje na obranu země jsou dnes široce diskutovanou problematikou a naléhavost tohoto tématu denně narůstá. V době, kdy byla tato práce započata (rok 2021), finančně vyčerpaná Česká republika sváděla boj s pandemií nemoci COVID-19 a všeobecně panovala naděje, že nejhroší má Evropa za sebou. Zbývalo se vypořádat s rostoucí inflací, nicméně nová vláda premiéra Petra Fialy hovořila o sice nelehké, přesto zodpovědné politice slibující lepší zítřky. Slovo „úspory“ zaznívalo ve veřejném prostoru takřka denně a leckdo si tak mohl klást otázku, zda zrovna v takové situaci potřebuje Česká republika nejmodernější stíhací letouny či špičkové bojové vrtulníky. Nicméně v době, kdy je práce dokončována (jaro 2022), ve sdělovacích prostředcích běží non-stop zpravodajství na téma války na Ukrajině a otázka reálné obranyschopnosti země se tak dostává znovu do popředí zájmu. V době, kdy explodují rakety jen 300 km od hranic České republiky, je třeba klást si otázku, zda Česká republika, potažmo celá Evropa, nezaspala v modernizaci své výbavy.

Je neoddiskutovatelné, že bez adekvátního vybavení nemohou ozbrojené síly plnit své funkce v požadovaném rozsahu. V době dálkově řízených dronů, neviditelných letounů a hypersonických raket je pravidelná modernizace vojenského materiálu jednoduše nezbytná. Stranou zájmu nemohou zůstat ani mezinárodní závazky České republiky, zejména ty vůči Severoatlantické alianci, které tuto potřebu modernizace jen podtrhují.

Právě výdaji, které jsou ze státního rozpočtu prostřednictvím Ministerstva obrany ČR vynakládány na obranu země, se zabývá tato bakalářská práce.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zhodnotit zatížení státního rozpočtu výdaji na modernizaci a udržení vojenského materiálu Ozbrojených sil České republiky. V rámci práce je rozebrána struktura výdajů spojených s pořízením a následným udržením vojenského materiálu. V rámci práce je hodnoceno plnění povinností České republiky v této oblasti ukládaných členstvím v NATO.

2.2 Metodika

Teoretická východiska řešené problematiky jsou zpracována na základě studia odborné literatury, vnitřních metodických pokynů, příslušných právních předpisů a internetových zdrojů. Zdrojem informací jsou jak české, tak i zahraniční materiály. Významným zdrojem jsou především materiály Ministerstva financí České republiky, Ministerstva obrany České republiky a Severoatlantické aliance.

Zásadními podklady pro vypracování praktické části práce jsou zejména materiály Ministerstva obrany České republiky. Primárně je čerpáno ze závěrečných účtů státního rozpočtu České republiky – kapitola 307 (Ministerstvo obrany ČR) pro příslušné roky, tyto informace jsou dále doplněny z dalších informačních materiálů publikovaných tímto resortem. Dalšími zdroji dat praktické části práce informační materiály Severoatlantické aliance. V práci je využita metoda deskripce. Na základě práce se soubory dat jsou v práci konstruovány vlastní koeficienty tempa růstu pro hodnocení a porovnání ukazatelů v čase a podílové ukazatele.

K výpočtům byl užit program Microsoft Excel, kde relativní tempo růstu bylo počítáno dle vzorce:

$$\delta = (X_t - X_{t-1})/X_{t-1} * 100 (\%) \quad (1)$$

δ – tempo růstu

X_t – hodnota v daném sledovaném období

X_{t-1} – hodnota v předchozím sledovaném období

Ukazatel relativního tempa růstu vyjadřuje změnu mezi dvěma po sobě následujícími obdobími vyjádřenou v procentech.

Pro výpočet průměrného tempa růstu byla využita funkce GEOMEAN (geometrický průměr) pro jednotlivé koeficienty růstu:

$$\chi = [(X_t - X_{t-1}) * 100] (\%) \quad (2)$$

χ – průměrné tempo růstu

X_t – hodnota v daném sledovaném období

X_{t-1} – hodnota v předchozím sledovaném období

Ukazatel průměrného tempa růstu vyjadřuje průměrnou změnu mezi dvěma po sobě následujícími obdobími vyjádřenou v procentech.

Dále je zde využita metoda komparace pro vzájemné porovnání a vyhodnocování rozdílů. Na základě metody syntézy je v práci formulován závěr plynoucí z daného zkoumání.

3 Teoretická východiska

Funkčnost Ozbrojených sil České republiky neoddělitelně souvisí s jejich materiálním vybavením. Pořizování tohoto vybavení a hospodaření s ním je v gesci rezortu Ministerstva obrany České republiky, jehož činnost je financována prostřednictvím státního rozpočtu. Z tohoto důvodu je obsahem následujících kapitol přiblížení ozbrojených sil a materiálu, jaký tyto složky ke své činnosti potřebují a stejně tak i závazků vůči Severoatlantické alianci, jejímž členem je od roku 1999 i Česká republika. Nezbytnou součástí je rovněž přiblížení problematiky akvizičního procesu včetně důležitých legislativních východisek.

3.1 Ozbrojené síly České republiky

Ozbrojené síly České republiky (dále jen OS, příp. OS ČR) lze velmi jednoduše definovat jako *„síly, které vytváří Česká republika k zajišťování své bezpečnosti“* (Ministerstvo vnitra ČR, 2021).

Dle Vojenského historického ústavu (2020) je počátkem vzniku Ozbrojených sil České republiky rok 1993, kdy došlo k rozdělení Československé Federativní republiky (dále ČSFR) na dva samostatné státy, Českou republiku a Slovenskou republiku. Z hlediska práva se rozdělení armády ČSFR opíralo o ústavní zákon 541/1992 Sb., o dělení majetku České a Slovenské Federativní Republiky a jeho přechodu na Českou republiku a Slovenskou republiku, a ústavní zákon 542/1992 Sb., o zániku České a Slovenské Federativní Republiky. Zásady a principy o rozdělení armády schválila Rada obrany státu dne 28. září 1992. Vojenské síly a majetek byl rozdělen v poměru 2:1, podle rozlohy území a počtů obyvatelstva samostatných států a odhadovaná hodnota vojenského majetku činila asi 418 miliard Kčs. Formální dělení vojenského majetku bylo ukončeno až ke dni 31. říjnu 1993.

Postavení, úkoly a členění ozbrojených sil, stejně jako jejich řízení, přípravu, vybavení vojenským materiálem aj. upravuje zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky. Paragraf 3 tohoto zákona člení OS na Armádu České republiky, která je základem ozbrojených sil, na Vojenskou kancelář prezidenta republiky a na Hradní stráž. Dalšími vojenskými součástmi OS jsou Vojenská policie a Vojenské zpravodajství, které se řídí podle zvláštních zákonů. Jejich příslušníky jsou vojáci v činné službě.

Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, §9 vymezuje základní úkoly OS takto: *„Základním úkolem OS je připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení. Ozbrojené síly plní též úkoly, které vyplývají z mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně proti napadení.“* Další úkoly OS vyplývající z tohoto zákona se vztahují k jednotlivým složkám ozbrojených sil a jsou představeny dále v této práci.

Spolu s tím plní OS na poli mezinárodní spolupráce další úkoly vyplývající z mezinárodních závazků České republiky o společné obraně proti napadení. Jak uvádí Roušar (2006, s. 43), ozbrojené síly za tímto účelem *„rozvíjejí své schopnosti zahrnující výstavbu jednotek zařazených do sil rychlé reakce NATO (NRF). Dále trvale zabezpečují aktivní účast v integrovaném systému protivzdušné obrany NATO (NATINADS) a schopnost přijmout v případě potřeby alianční síly na vlastním území. V rámci podílu ČR na rozvoji Evropské bezpečnostní a obranné politiky Evropské unie (ESDP) jsou ozbrojené síly ČR zapojeny do přípravy vojenských kapacit EU včetně sil rychlé reakce, které jsou budovány jako kompatibilní a komplementární se silami NATO“.*

3.1.1 Členění ozbrojených sil

Základní členění OS ČR nabízí zákon 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, podle kterého rozlišujeme tři složky, a to Vojenskou kancelář prezidenta republiky, Hradní stráž a Armádu České republiky.

Vojenská kancelář prezidenta republiky je řízena náčelníkem, který je jmenován a odvoláván prezidentem republiky a je mu přímo podřízen. Náčelník Vojenské kanceláře ustanovuje do funkcí příslušníky Vojenské kanceláře a jmenuje a odvolává velitele Hradní

stráže. Úkoly tohoto útvaru vycházejí z §26 tohoto zákona, dle kterého vykonává úkoly související s výkonem pravomocí prezidenta jako vrchního velitele OS a úkoly spojené s řízením Hradní stráže (zákon 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky).

Ministerstvo obrany ČR (Ministerstvo obrany ČR, 2014) uvádí, že Hradní stráž je plně profesionální složkou ozbrojených sil České republiky od 22. prosince 2004. Celkový počet příslušníků tohoto útvaru činí 936 osob – 90 důstojníků, 135 praporčíků, 668 poddůstojníků a 43 občanských zaměstnanců. Hlavní úkoly Hradní stráže stanovuje §28 zákona 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, jmenovitě se jedná o vnější ostrahu Pražského hradu a objektů spojených s osobou prezidenta republiky, a dále pak o organizaci a zajišťování vojenských poct.

Armáda České republiky (dále jen AČR) je hlavním subjekt realizace obranných cílů České republiky. Jak ve své publikaci uvádí Roušar (2006, s. 73), „*v souladu se strategickými zásadami NATO jsou, jednotlivě i společně, nepřetržitou efektivní přípravou rozvíjeny operační nezávislost a schopnost součinnosti pozemních a vzdušných sil a ostatních součástí Armády České republiky. Armáda je zapojena do integrované vojenské struktury NATO, do systému obranného, operačního a civilního nouzového plánování, do procedurálních a organizačních aspektů jaderných konzultací a do společných cvičení a operací*“. AČR plní, vedle již uvedených obecných úkolů OS, i další úkoly vycházející ze zákona 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky. Ty jsou blíže specifikovány §14 tohoto zákona a jsou jim:

- „*střežení objektů důležitých pro obranu státu;*
- *k plnění úkolů Policie České republiky, pokud síly a prostředky Policie České republiky nebudou dostatečné k zajištění pořádku a bezpečnosti;*
- *k záchranným pracím při pohromách nebo jiných závažných situacích;*
- *k odstranění jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky;*
- *k letecké dopravě ústavních činitelů;*
- *k zabezpečení letecké zdravotnické dopravy;*
- *k zabezpečení dopravy pro vlastní potřeby;*
- *k poskytování leteckých služeb;*
- *k zabezpečování dopravy na základě rozhodnutí vlády;*
- *k zabezpečení kulturních, vzdělávacích, sportovních a společenských akcí;*
- *k plnění humanitárních úkolů civilní obrany*“.

Plní-li vojáci úkoly Policie České republiky, mají stejná práva a povinnosti jako příslušníci policie podle zvláštního právního předpisu.

3.1.2 Řízení ozbrojených sil České republiky

Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky upravuje také řízení OS ČR. Dle tohoto zákona je vrchním velitelem OS prezident České republiky. Tím je v současnosti Miloš Zeman a jeho funkční období končí v roce 2023 s tím, že znovu již na tuto funkci kandidovat nemůže. Prezident ve věci řízení ozbrojených sil schvaluje základní vojenské řády, jmenuje a odvolává náčelníka Vojenské kanceláře prezidenta republiky, propůjčuje čestné nebo historické názvy a bojové prapory vojenským útvarům a vojenským zařízením.

V oblasti obrany země má nicméně prezident podle české ústavy moc spíše symbolickou. Podle §43 Ústavy České republiky rozhoduje o vyslání ozbrojených sil vláda se souhlasem Parlamentu.

Vláda dále na návrh ministra schvaluje operační plány použití OS pro stav ohrožení státu, schvaluje strukturu armády, stanovuje celkové počty vojáků OS a schvaluje koncepci výstavby armády (§6 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky).

S ohledem na povahu této práce je z hlediska řízení OS důležitým orgánem Ministerstvo obrany, jež dle §7 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky:

- *„stanoví a realizuje opatření k rozvoji armády;*
- *zřizuje a ruší vojenské útvary a vojenská zařízení;*
- *provádí kontrolu armády;*
- *provádí státní odborný dozor nad určenými technickými zařízeními a bezpečností jejich provozu;*
- *zřizuje vojenský vyznamenání;*
- *vytváří podmínky pro příslušníky ozbrojených sil k výkonu státní sportovní reprezentace“.*

Pro úplnost je na závěr této podkapitoly vhodné dodat, že ačkoli výše uvedené vymezení kompetencí jednotlivých orgánů při řízení OS ČR vychází ze zákona o ozbrojených silách, není všezahrnující. Např. čl. 43 Ústavy České republiky podrobněji specifikuje, které složky zákonodárné moci rozhodují o vyslání ozbrojených sil mimo území České republiky, za jakých podmínek apod., stejně jako např. o vyhlášení válečného stavu.

3.1.3 Členství České republiky v NATO

Problematika ozbrojených sil je velmi obsáhlá, ať už se jedná o problematiku legislativní, kompetenční, otázky související s úkoly OS, aj. Tato práce si však neklade za cíl kompletní uchopení celé problematiky, to by s ohledem na předpokládaný rozsah nebylo dost dobře možné. Uvedený soubor informací lze nicméně považovat za dostatečný pro základní vhled do fungování ozbrojených sil. Je nutné si dále uvědomit, že fungování a organizace OS, zejména pak AČR, nevychází jen z libovůle jejích hlavních představitelů či představitelů zákonodárné moci, nýbrž vychází také z mezinárodních závazků České republiky. Zde se jakožto nejvýznamnější jeví členství v NATO, proto je vhodné toto uskupení představit a zejména pak důležité závazky z tohoto členství pro Českou republiku vyplývající.

NATO (North Atlantic Treaty Organization), nebo také Severoatlantická aliance, lze vymezit jako společný bezpečnostní systém, který je založený na partnerství zemí západní Evropy a na bezpečnostních zárukách a vzájemných závazcích mezi Evropou a Severní Amerikou (Borkovec, 2019, s. 6).

NATO (2022b) uvádí, že jeho počátky sahají do roku 1949, kdy bylo 4. dubna zřízeno podpisem Severoatlantické smlouvy, známé též jako Washingtonská smlouva. Severoatlantická aliance má aktuálně 30 členů (k 1. 1. 2022), jejich výčet je dostupný na oficiálních stránkách organizace (a rovněž v kapitole 4.3 této práce). Česká republika je součástí od roku 1999, posledním členem se v roce 2020 stala Severní Makedonie.

Pokud se týká vstupu České republiky, již dříve bylo avizováno, že k tomu došlo v roce 1999. Stalo se tak dne 12. března 1999 podepsáním Washingtonské smlouvy a předáním ratifikačních listin o přijetí, uvádí Borkovec (2019, s. 42). Autor ve své publikaci přibližuje celý tento proces, počínaje šesti základními kritérii, která musí splňovat každý případný kandidát na vstup do NATO – demokracie, tržní ekonomika, dodržování lidských práv, dobré vztahy se sousedy, civilní kontrola OS, minimální interoperabilita.

Borkovec (2019, s. 38) dále hovoří o závazku vůči NATO z roku 1996, kdy se Česká republika zavázala zvyšovat své vojenské výdaje o 0,1 % HDP ročně až do roku 2000. Pro Severoatlantickou alianci byl tento závazek mimořádně důležitý z hlediska finančního i politického, protože vypovídá o spolehlivosti a důvěryhodnosti ČR.

V souvislosti s ekonomickými závazky vůči NATO je nutné zmínit rovněž summit NATO ve Walesu z roku 2014, kde se Česká republika zavázala ke zvyšování obranných výdajů na 2 % HDP nejpozději od roku 2024 a podílu výdajů na hlavní druhy techniky a výzkum a vývoj ve výši 20 % obranných výdajů (Ministerstvo obrany, 2019, s. 4).

Ministerstvo obrany ČR (2013) zmiňuje vedle výše uvedených závazků také jisté doporučení, která Česká republika v souvislosti se svým členstvím v NATO přijala. Konkrétně se jedná o doporučení, dle kterého by výdaje na vojenský personál neměly přesahovat 50 % celkových obranných výdajů.

Z uvedeného výčtu závazků České republiky vůči NATO lze snadno nabýt dojmu, že mezi léty 2000 a 2024 nebyla výše výdajů České republiky ničím vázána. Tuto myšlenku lze čas od času zaslechnout i ve veřejném prostoru, nicméně není tomu tak docela pravda. Po celou dobu členství je Česká republika, stejně jako kterýkoli jiný člen Severoatlantické aliance, vázána Washingtonskou smlouvou, kde v článku 3 stojí: *„Aby bylo efektivněji dosaženo cílů této smlouvy, budou smluvní strany, samostatně i společně, prostřednictvím trvalé a účinné svépomoci a vzájemné pomoci udržovat a rozvíjet svou individuální a kolektivní schopnost odolávat ozbrojenému útoku“* (The North Atlantic Treaty Organization, 2019). V citovaném textu stojí za pozornost zejména myšlenka *„udržovat a rozvíjet schopnost odolávat ozbrojenému útoku“*. Přestože uvedená slova nepůsobí příliš konkrétně, apel na vynakládání dostatečných finančních prostředků na obranu je zde patrný.

3.2 Vojenský materiál

Aby mohly Ozbrojené síly České republiky plnit své stanovené úkoly, které odpovídají jejich poslání a mezinárodním závazkům, musí být podle Ministerstva obrany ČR (2011, s. 127) vybaveny účelnými a účinnými zbraňovými, technickými a komunikačními systémy, mít dostatečnou podporu dopravních a logistických kapacit, mít vhodně zařízené a fungující základny, nezbytná výcviková zařízení a příslušné materiální a technické zajištění.

3.2.1 Druhy vojenského materiálu

„Vojenský materiál tvoří vojenská výstroj, vojenská výzbroj, vojenská technika a určená technická zařízení, které jsou užívány k plnění nebo zabezpečení úkolů ozbrojených sil“ (§2 zákona č.219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky).

Podrobnější klasifikaci vojenského materiálu nabízí příloha č. 1 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, dle kterého se vojenský materiál člení do osmnácti kategorií:

1. ruční a lafetové střelné zbraně s výjimkou loveckých a sportovních zbraní;
2. dělostřelecká výzbroj, zbraňové komplety a zařízení na vypouštění dýmu a plynu;
3. střelivo, součásti a příslušenství pro zbraně uvedené v kategorii 1. a 2.;
4. pumy, torpéda, rakety, řízené a neřízené střely apod.;
5. přístroje a zařízení pro manipulaci, odpálení, zneškodnění nebo deaktivaci materiálu uvedeného v kategorii 4.;
6. systémy velení a řízení včetně podsystémů, systémy řízení palby, jejich součásti a příslušenství;
7. pásová, kolová a jiná vozidla;
8. radioaktivní a chemické látky, vč. prostředků pro jejich manipulaci, detekci a likvidaci;
9. výbušniny, zápalné směsi apod.;
10. lodě a jiná ovladatelná plovoucí vozidla;

11. letecká technika a její vybavení;
12. elektronický materiál;
13. systémy zbraní s využitím směřované energie nebo s kinetickou energií;
14. fotografická, optoelektronická a další zobrazovací zařízení;
15. speciální zařízení k simulaci a vyhodnocování vojenských situací;
16. další vybavení, zařízení, technologie a materiály vč. jejich součástí;
17. specifické díly materiálu uvedené v kategoriích 1. až 15.;
18. stroje, vybavení a prostředky, které jsou výlučně určeny ke studiu, výrobě, testování a kontrole zbraní.

3.2.2 Obranná standardizace, katalogizace a státní ověřování jakosti výrobků a služeb určených k zajištění obrany státu

Dle zákona č. 309/2000 Sb., se Česká republika při vstupu do Severoatlantické aliance zavázala k přijetí obranné standardizace. Jako člen přistoupila ke standardizačním dohodám NATO, na tvorbu českého obranného standardu a způsob jeho provádění. Tato dohoda umožňuje zavedení stejné nebo podobné výzbroje, munice a jiného materiálu a stejných nebo podobných způsobů činnosti v operační, logistické a administrativní oblasti. Provádí se formou prohlášení o přistoupení ke standardizační dohodě, které přijímá v celém rozsahu její obsah, nebo s výhradou některé z jejích částí.

Na dodržování této dohody dohlíží Úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti (dále jen Úřad), který je podřízen Ministerstvu obrany ČR. V jeho celostátní působnosti je zejména spolupráce s jinými ministerstvy, správními úřady a kraji. Mezinárodní spolupráce je zaměřena na spolupráci s příslušnými orgány Organizace Severoatlantické smlouvy, obdobnými úřady nebo orgány členských států NATO a obdobnými úřady nebo orgány jiných států.

Dle zákona č. 309/2000 Sb., vyplývá ze standardizační dohody pro ČR tvorba Českého obranného standardu (dále ČOS). Ten stanovuje požadavky na výrobky a služby, nebo na postupy při činnostech v operační, logistické a administrativní oblasti, které slouží k zajištění obrany státu.

Dle zákona č. 309/2000 Sb., se katalogizací rozumí pořízení a aktualizace katalogizačních dat o výrobku, výrobci a dodavateli. Na základě údajů Úřad přiděluje katalogizační čísla výrobku, katalogizační kód výrobce a katalogizační kód dodavatele.

Tento jednotný systém katalogizace je soubor vzájemně provázaných standardů, metoda prostředků, který vychází z Kodifikačního systému NATO, sloužícímu ke zpracování katalogizačních dat.

Úřad v rámci mezinárodní spolupráce poskytuje příslušným orgánům Organizace Severoatlantické smlouvy, obdobným úřadům nebo orgánům členských států NATO a obdobným úřadům nebo orgánům jiných států katalogizační data katalogizovaných výrobků a přehled jejich dodavatelů a výrobců, a na žádost uživatele vyžaduje u těchto institucí, katalogizaci výrobku vyrobeného v jejich státě.

Dle zákona č. 309/2000 Sb., státním ověřováním jakosti Úřad zjišťuje na žádost odběratele, čímž se rozumí ministerstva, jiné správní úřady, kraje, příslušné orgány NATO, obdobné úřady nebo orgány členských států NATO nebo obdobné úřady nebo orgány jiných států, zda plní dodavatel požadavky na jakost, které pro něj vyplývají ze smlouvy. Mezi tyto požadavky patří:

- shoda výrobku nebo služby s požadavky stanovenými v této smlouvě;
- poskytnutí záruky dodavatelem na jakost výrobku nebo služby stanovené v této smlouvě;
- schopnost plnit dodavatelem další požadavky stanovené odběratelem v této smlouvě.

3.2.3 Modernizační projekty

Globální bezpečnostní situace prochází procesem neustálých změn a nejinak je tomu také dnes. Události z 11. září 2001 odstartovaly pomyslnou válku s mezinárodním terorismem a zprávy týkající se těchto hrozeb byly na denním pořádku. V době, kdy je psána tato práce (1. čtvrtletí roku 2022), jsou naopak hlavním tématem většiny zpravodajství události spojené s eskalací konfliktu na východě Ukrajiny. Přední světoví vůdci, média, ale i samozvaní vojenští experti se předhánějí v odhadech, jakým směrem se konflikt vyvine. Na straně jedné je nesporné, že každý z uvedených příkladů vyžaduje

jiný přístup řešení, na straně druhé je nutné si uvědomit, že bez adekvátního, funkčního a moderního vybavení nelze hrozbám jednadvacátého století úspěšně čelit.

Když v roce 2019 oslavil armádní generál Aleš Opata 55. narozeniny, redaktor Martin Šiška (CZDefence, 2019) trefně poznamenal, že generál dosáhl podobného věku, jako značná část vojenské techniky ve službě AČR. Autor v této souvislosti zmiňuje protiletadlový raketový komplet 2K 12 KUB vyvíjený již v padesátých letech minulého století, dalším příkladem mohou být tanky T-72 vyráběné od roku 1971. Nejedná se přitom jen o tyto případy, zastaralé sovětské techniky je ve službách AČR více.

S ohledem na uvedené skutečnosti, ale také s ohledem na zmiňované závazky vůči Severoatlantické alianci, je proto zcela na místě snaha o modernizaci tohoto materiálu. Východiskem těchto snah jsou strategické a koncepční dokumenty zpracované Ministerstvem obrany. Z těch nejnovějších se jedná zejména o „Dlouhodobý výhled pro obranu 2035“, „Dlouhodobý výhled pro obranu 2030“, „Koncepce výstavby Armády České republiky 2030“, „Strategie vyzbrojování a podpory rozvoje obranného průmyslu ČR do roku 2025“. Tyto dokumenty podrobněji rozebírají východiska jejich tvorby, jimiž jsou zejména aktuální bezpečnostní situace a mezinárodní závazky České republiky, na základě kterých, dále zpracovávají vize vývoje OS ČR a prostředky jejich naplnění. Po analýze těchto dokumentů lze vyslovit stručný závěr, že se jedná o poměrně ambiciózní plány.

Nejvýznamnější modernizační projekty AČR lze dohledat v dokumentu vydaném za tímto účelem Ministerstvem obrany ČR (2018) a patří mezi ně především:

- pořízení víceúčelových vrtulníků včetně výzbroje a munice;
- pořízení radiolokátoru typu MADR;
- pořízení pásového bojové vozidlo pěchoty (PBVP);
- děla ráže NATO;
- lehké obrněné vozidlo (CBRN – Chemical Biological Radiological Nuclear Defense);
- kolové bojové vozidlo pěchoty (KBVP);
- pořízení samohybných minometů;
- aktualizace software letounů JAS 39 Gripen;
- pořízení protiletadlového systému SHORAD;

- modernizace tanku T-72M4CZ;
- pořízení doprovodného mostu;
- pořízení pontonové mostové soupravy PMS;
- modernizace a pořízení transportních letounů CASA C-295M a C-295W;
- pořízení mobilních kompletů pasivního systému (DPET);
- pořízení kolového bojového vozidla velitelsko – štábního (KOVVŠ);
- pořízení kolového bojového vozidla spojovacího (KOVŠ);
- pořízení malého bezpilotního průzkumného prostředku (UAS);
- pořízení víceúčelového bezpilotního systému (TUAS);
- modernizace letištních radiolokátorů.

V souvislosti s vojenskou technikou se jeví být zajímavým přehled výzbroje a techniky (Ministerstvo obrany ČR, 2021) sestavený k 1. lednu 2021, dle kterého disponovala AČR k tomuto datu celkově 116 ks bojových tanků, z nichž 30 bylo modernizováno, 430 ks bojových obrněných vozidel, 179 ks dělostřeleckých systémů ráže 100 mm a více, 39 bojovými letouny a 17 bojovými vrtulníky, 15 ks dopravních letounů, 10 ks neozbrojených dopravních vrtulníků, celkem 24 vrtulníků bojové podpory, celkem 153 ks vozidel se speciální nástavbou na podvozcích bojových vozidel pěchoty a obrněných transportérů různých typů, celkem 152 ks lehkých obrněných vozidel, 39 ks obrněných zdravotních vozidel a 6 kusů mostních tanků.

3.3 Státní rozpočet České republiky

Jelikož výdaje státu na pořízení vojenského materiálu pro Ozbrojené síly České republiky spadají na úroveň státního aparátu, a to do rozpočtu Ministerstva obrany ČR, je ze soustavy veřejných rozpočtů pro zpracování této bakalářské práce důležitou částí právě státní rozpočet. Obsahem následující kapitoly je zejména vymezení tohoto pojmu, stejně jako elementární popis jeho skladby, procesu schvalování a rozpočtový cyklus. Krátce je zde představeno také Ministerstvo financí ČR, do jehož gesce příprava státního rozpočtu spadá.

3.3.1 Definice a význam státního rozpočtu

„Státní rozpočet představuje finanční vztahy, které zabezpečují financování některých funkcí státu v rozpočtovém roce. K tomuto účelu státní rozpočet soustřeďuje rozpočtové příjmy vymezené tímto nebo zvláštním zákonem“ (§5 odst. 1, 218/2000 Sb., zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů).

Podobnou definici předkládá také Kapesní příručka Ministerstva financí ČR, která jej vymezuje jako *„plán finančního hospodaření státu na daný rozpočtový rok, kterým se zajišťuje plnění ekonomických, sociálních a politických funkcí státu“* (Ministerstvo financí ČR, 2021, s. 11).

Rovněž i Peková a kol. (2008, s. 253) uvádí, že nejdůležitější finanční nástroj veřejného rozpočtu, který využívá ústřední vláda k hospodaření státu, je právě státní rozpočet. Autoři dále podotýkají, že státní rozpočet soustřeďuje největší část příjmů rozpočtové soustavy a nejvíce se podílí na nenávratném přerozdělování značné části hrubého domácího produktu přes rozpočtovou soustavu.

Státní rozpočet má tři funkce (Brčák, Sekera, 2010):

- alokační funkce, spočívající v soustředění finančních prostředků za určitým účelem, např. řešení otázek národní obrany;
- přerozdělovací funkce, jejímž cílem je zmírnění nerovností ve společnosti vzniklých působením trhu;
- stabilizační, kdy příslušná vláda prostřednictvím vhodně nastavených příjmů a výdajů usiluje o stabilní vývoj ekonomiky.

V průběhu historického vývoje byly nashromážděny zkušenosti, ze kterých vznikly požadavky na konstrukci státního rozpočtu, tzv. rozpočtové zásady. Jednotlivé rozpočtové zásady jsou platné nejen pro státní rozpočet, ale pro všechny veřejné rozpočty (rozpočty obcí), uvádí Hamerníková s Maaytovou (2007). Autorky ve své práci zmiňují zásadu úplnosti, zásadu jednotnosti, zásadu reálnosti a pravdivosti, zásadu každoročního sestavování a schvalování pro příslušný rok, zásadu dlouhodobé vyrovnanosti, zásadu přehlednosti, zásadu publicity (veřejnosti) a zásadu efektivnosti, hospodárnosti a účinnosti.

3.3.2 Příjmy a výdaje státního rozpočtu

Dle § 10 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, se příjmy a výdaje státního rozpočtu člení na tzv. kapitoly, které vyjadřují okruh působnosti jednotlivých ústředních orgánů a dalších organizačních složek státu.

Příjmová strana státního rozpočtu obsahuje informace o tom, z jakých zdrojů se mají aktivity státu financovat. Peková a kol. (2008, s. 255 – 256) je člení na příjmy běžné (ty se každoročně opakují a tvoří drtivou většinu příjmů státního rozpočtu) a příjmy kapitálové, které jsou jednorázového charakteru. Příjmy státního rozpočtu jsou označovány za fiskální příjmy. Jejich nejvýznamnější část tvoří daňové příjmy, které zahrnují daně a cla. Jsou to povinné platby, které musí poplatník odvést do státního rozpočtu. Dalším příjmem státního rozpočtu jsou parafiskální příjmy, kam patří povinné příspěvky, dávky a poplatky, jejichž výnos přímo neplyne do státního rozpočtu.

Pokud se týká výdajů státního rozpočtu, lze je podobně jako příjmy členit na výdaje běžné a výdaje kapitálové. Dle Ochrany a kol. (2010, s. 48) běžnými výdaji zabezpečuje správce rozpočtové kapitoly provozní činnost a v průběhu roku se běžně opakují. Kapitálové výdaje jsou odloženou spotřebou, mají jednorázový charakter, tj. pro daný případ. Jsou to výdaje na investice, které v budoucnu budou přinášet uspokojení pro veřejnost odloženou spotřebou.

Jiné členění výdajů státního rozpočtu předkládá Peková a kol. (2008, s. 258), která je člení z hlediska jejich účelu:

- na vládní nákupy, tj. nákupy zboží a služeb na zajištění veřejných statků státem;
- na transfery financující běžné a kapitálové potřeby vládních neziskových organizací;
- na transfery obyvatelstvu, např. vyplácení starobních důchodů a sociálních dávek;
- na dotace krytí ztráty státních podniků;
- na dotace do rozpočtů územní samosprávy, tj. do rozpočtu obcí a krajů;
- na dotace do mimorozpočtových fondů.

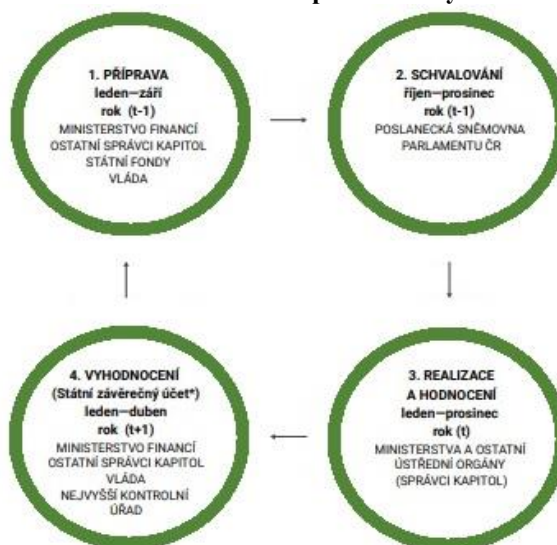
Pro úplnost je nutno dodat, že jak příjmy, tak i výdaje státního rozpočtu lze členit i z řady dalších hledisek, např. odpovědnostní členění (tzn. dle kapitol státního rozpočtu), druhové třídění, odvětvové třídění, konsolidační aj.

3.3.3 Schvalování státního rozpočtu a rozpočtový cyklus

Státní rozpočet má podobu zákona (aktuálně např. Zákon č. 600/2020 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2021). Jeho tvorbu a obsah, stejně jako příjmy, výdaje a další aspekty státního rozpočtu, vymezuje zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

Jak uvádí §8 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, „návrh zákona o státním rozpočtu vypracovává ministerstvo (financí) v součinnosti se správci kapitol, územními samosprávnými celky, dobrovolnými svazky obcí a státními fondy“. Tento návrh je dále Ministerstvem financí ČR předkládán vládě. Je-li na této úrovni vše vypořádáno, putuje návrh zákona o státním rozpočtu ke schválení do Poslanecké sněmovny, a to nejpozději tři měsíce před koncem roku předcházejícího roku, ke kterému se daný návrh váže. Schvalování státního rozpočtu probíhá v Poslanecké sněmovně v trojím čtení. Nepodaří-li se rozpočet schválit do začátku rozpočtového roku, hospodaří se dle rozpočtového provizoria, které zjednodušeně představuje skutečnost stejného časového období minulého rozpočtového roku.

Obrázek 1 Fáze rozpočtového cyklu

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo obrany (2021, s. 58)

Průběh celého rozpočtového cyklu výstižným způsobem ilustruje obrázek 1, zpracovaný Ministerstvem financí ČR. To jej ve své publikaci definuje jako „*období od zahájení přípravy rozpočtu až po závěrečné vyhodnocení výsledků hospodaření za příslušný rozpočtový rok. V rámci stanovených závazných termínů pro přípravu i vyhodnocení výsledků hospodaření představuje toto období více než dva roky*“ (Ministerstvo financí ČR, 2021, s. 58).

Způsobem tvorby, plnění a kontroly státního rozpočtu se ve své práci zabývá např. Ochrana a kol. (2010, s. 88), stejně jako tvorbou tzv. střednědobého výhledu, který obsahuje očekávané příjmy a výdaje státního rozpočtu a státních fondů na jednotlivá léta, na která je sestavován. Střednědobý výhled se stanovuje nejméně na období dvou let bezprostředně následujících po roce, na který je předkládán státní rozpočet. Očekává-li tento střednědobý výhled schodek státního rozpočtu, musí obsahovat také předpokládaný způsob jeho financování.

3.3.4 Rozpočet Ministerstva obrany České republiky

Příjmy kapitoly 307 – Ministerstvo obrany ČR lze členit na (Rozpočet – fakta a trendy MO, 2020):

- daňové příjmy, kam patří zejména pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti;
- nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery.

Více pozornosti si nicméně zaslouží výdaje kapitoly Ministerstva obrany ČR, prostřednictvím kterých jsou financovány veškeré činnosti a úkoly ozbrojených sil, financování reprodukce majetku nevyjímaje. Ty je možno ve své nejjednodušší podobě členit na kapitálové a běžné.

Dle odvětvového třídění lze rozdělit obranné výdaje do šesti kategorií (SZÚ MO 2020, 2021):

- zemědělství a lesní hospodářství a rybářství;
- průmyslová a ostatní odvětví v hospodářství;
- služby pro obyvatelstvo;

- sociální věci a politika zaměstnanosti;
- bezpečnost státu a právní ochrana;
- všeobecná veřejná správa a služby.

Významné projekty financované ze státního rozpočtu jsou financovány formou tzv. programového financování. To „slouží k alokování peněz ze státního rozpočtu na cíle, které si stát stanovil, a to podle jejich priorit. Rozpočtování orientované na cíle ukazuje, čeho chce stát v dané oblasti dosáhnout, jakým způsobem toho chce dosáhnout a kolik to bude stát. Programové financování má zajistit, aby byly výdaje plánované ze státního rozpočtu účelné a efektivní – a to jak v krátkodobém, tak střednědobém horizontu“ (Nejvyšší kontrolní úřad, 2016). Výdaje spojené s reprodukcí majetku jsou vedeny v režimu EDS/SMVS, ostatní kapitálové výdaje pak spadají do kategorie „ostatní výdaje“. Z tohoto hlediska lze pak členit obranné výdaje na (Rozpočet – fakta a trendy MO, 2020):

- osobní mandatorní výdaje (včetně důchodů, sociálních dávek);
- programové financování – EDS/SMVS (EDS – Evidenční dotační systém; SMVS – Správa majetku ve vlastnictví státu);
- ostatní výdaje (běžné výdaje a kapitálové výdaje).

Zejména toto členění je z hlediska naplnění cílů klíčové a v empirické části této práce je podrobněji rozebráno. Zmíněné moduly EDS a SMVS lze definovat jako „součást rozpočtového systému sloužící v oblasti programového financování pro komplexní řízení z tuzemských zdrojů státního rozpočtu financovaných investičních dotačních programů a akcí v nich realizovaných“ v případě EDS, a „součást rozpočtového systému sloužící v oblasti programového financování pro souborné řízení z tuzemských i zahraničních zdrojů státního rozpočtu financovaných investičních výdajových programů a akcí v nich realizovaných organizačními složkami státu a příspěvkovými organizacemi v jejich působnosti“ v případě SMVS (EDS/SMVS, 2021).

V oblasti mandatorních výdajů jsou hrazeny platy zaměstnanců, ostatní platby za provedenou práci, související pojistné a příděl FKSP, důchody a sociální dávky, výdaje na služební příspěvek na bydlení, stabilizační příspěvek apod. (SZÚ MO 2020, 2021).

3.4 Pořizování vojenského materiálu

Pořizování majetku nebo služeb z veřejných zdrojů bývá často předmětem složitých diskusí a kritiky, a to jak ze strany opozičních politiků, zástupců odborné i laické veřejnosti, tak i různorodých zájmových skupin. V demokratické společnosti má kritika nepochybně své místo a je-li taková kritika konstruktivní, může být i přínosná. Čas od času nicméně vyjdou najevo skutečnosti, které musí vzbudit nedůvěru snad každého slušného člověka. Příkladem budiž nedávná korupční kauza kolem hejtmana Středočeského kraje Davida Ratha, z prostředí armádních zakázek lze pak jmenovat např. kauzu Pandur, jejímž vyvrcholením bylo odsouzení Marka Dalíka (coby tajemníka tehdejšího premiéra Mirka Topolánka) za pokus o podvod při sjednávání této zakázky. Podle médií (Deník.cz, 2017) si měl Marek Dalík říct o úplatek blížící se částce půl miliardy korun. Korupční potenciál těchto obchodů bývá nesmírný a je proto nutné ze strany zainteresovaných orgánů vyvíjet maximální snahu o transparentnost.

Podobně hovoří i materiál Ministerstva obrany ČR (2011, s. 124 – 127), podle kterého bylo Ministerstvo obrany ČR dlouhodobě spojováno při hospodaření se svěřeným majetkem a akvizicemi s neprůhledností, špatným plánováním, plýtváním a chybějícími jasně definovanými rozhodovacími pravomocemi a odpovědností při nabývání majetku, hospodaření s ním a zajišťováním služeb. Ministerstvo obrany ČR dále uvádí, že akviziční systém prošel strukturální reformou, která se také vztahovala na zadávání veřejných zakázek a hospodaření s majetkem v působnosti Ministerstva obrany ČR. Reforma se zakládala na transparentním a adresném cíleně orientovaném plánování, jasně vymezenou odpovědností uživatelů a na profesionálním řízení akvizičního procesu v systému centrálního nakupování. Průběh akvizičního procesu se řídí, sleduje a vyhodnocuje na základě věcných a ekonomických ukazatelů, jsou monitorovány náklady jednotlivých středisek, vývoj skladových zásob a využití majetku, objemy zadávaných zakázek a reálné hodnoty smluvních závazků. Tyto ukazatele umožňují v průběhu rozpočtového roku kontrolovat všechny složky akvizičního procesu v reálném čase, i kvalifikovaný odhad objemu požadovaných veřejných zakázek. Na kontrolu tohoto systému dohlíží nezávislý, kvalifikovaný technický a právní dozor.

3.4.1 Legislativní východiska pořizování vojenského materiálu

Základním právním dokumentem, podle kterého se řídí pořizování majetku pro rezort Ministerstvo obrany ČR, stejně jako pro ostatní rezorty státní správy, je zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek. Paragraf 29 tohoto zákona hovoří o případech, kdy zadavatel není povinen zadávat veřejnou zakázku v zadávacím řízení. Písmeno s) paragrafu 29 umožňuje výjimku právě v případech, jde-li o veřejnou zakázku, jejímž předmětem je výroba vojenského materiálu nebo obchod s ním, pokud je tento postup nezbytný k ochraně bezpečnostních zájmů České republiky. Postupu pro zadávání veřejných zakázek v oblasti obrany nebo bezpečnosti se podrobněji věnuje část devátá tohoto zákona.

Pořizování majetku a služeb je v rezortu Ministerstva obrany ČR dále upraveno vnitřními předpisy. Jedná se zejména o rozkaz ministra obrany č. 55/2017 Věstníku MO, o úplatném nabývání majetku, služeb a stavebních prací v rezortu Ministerstva obrany ČR, kde jsou vymezeny základní pojmy, účel a tvorba jednotlivých dokumentů.

Dalším důležitým dokumentem je normativní výnos č. 60/2017 Věstníku MO, o jednotném postupu při úplatném nabývání majetku, služeb a stavebních prací v rezortu Ministerstva obrany ČR. Tento výnos upravuje strukturu akvizičního plánu, proces jeho sestavení a provádění změn; strukturu specifikace majetku a proces jejího zpracování; postupy zadávání nadlimitních a podlimitních veřejných zakázek, u kterých byla využita výjimka z působnosti zákona č. 134/2016, nebo zadávaných v jednacím řízení bez uveřejnění; podmínky a postupy udělování statusu provozní jednotky s funkční samostatností; postupy zadávání veřejných zakázek malého rozsahu; způsoby plnění rámcových dohod; strukturu a obsah materiálu o veřejné zakázce předkládaného k projednání Kolegiu MO; evidenci dokumentů veřejné zakázky ve Finančním informačním systému.

Na základě analýzy uvedených dokumentů lze konstatovat, že rezort Ministerstva obrany ČR má poměrně široký rozsah možností pořízení vojenského materiálu, včetně možnosti pořizovat tento materiál mimo režim zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, či za využití jednacím řízení bez uveřejnění, jedná-li se o materiál specifikovaný tímto zákonem.

3.4.2 Proces pořízení vojenského materiálu

Dle Ministerstva obrany ČR (2014) jeho důležitým útvarem, který odpovídá za zajištění a řízení systému vyzbrojování, bezpečnostních investic NATO, realizaci mezinárodní spolupráce v oblasti vyzbrojování, koordinaci programů zahraniční pomoci, je Sekce vyzbrojování a akvizic Ministerstva obrany (dále jen SVA MO). SVA MO dále stanovuje postupy a zásady pro zavedení vojenského materiálu do užívání v rezortu MO ČR a zároveň je odpovědná za zadávání a následnou realizaci centrálně zadávaných veřejných zakázek v otázkách zajištění vojenského materiálu a pořizování služeb k zabezpečení jeho provozu. Do jeho kompetencí také spadá technické zhodnocení, správa nemovité infrastruktury, nákupy energií, paliv a vody, pořizování služeb k zajištění provozu a správy nemovité infrastruktury a nabývání ostatního movitého majetku, který má komerční charakter.

Samotný proces pořízení majetku lze rozdělit do několika fází (Ministerstvo financí ČR, 2016):

1. identifikace a zdůvodnění potřeby;
2. příprava veřejné zakázky;
3. zadávací řízení a uzavření smlouvy;
4. plnění smlouvy a řízení vztahu s dodavatelem.

Dle Ministerstva obrany ČR (2011) „*prvním krokem každého akvizičního procesu je identifikace potřeby, která řízeně přechází v konečnou specifikaci požadovaných výrobků nebo služeb a nákladů na jejich životní cyklus. Jsou maximálně omezeny nadstandardní specifikace vyžadující dodatečný vývoj, neúčelně zvyšující počet zúčastněných subdodavatelů nebo vytvářející podmínky pro zapojování neproduktivních prostředníků a prodražující dodávaný produkt. Proto kdykoli je to možné a pro záměr rozvoje požadované schopnosti účelné, nakupuje MO hotový výrobek v otevřeném výběrovém řízení*“.

Přípravná fáze s ohledem na složitost a rozsah zakázky může trvat několik měsíců, případně i let. Ministerstvo financí ČR (2016) klade důraz na důkladnou přípravu veřejné zakázky, aby byla minimalizována rizika potřeby následných změn, zrušení zakázky či aby se zakázka nestala předmětem zájmu Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. V této fázi

je nutno mimo jiné určit, zda se jedná o veřejnou zakázku; stanovit předpokládanou hodnotu zakázky; rozhodnout v rámci, jakého druhu zadávacího řízení bude zakázka realizována; zpracovat zadávací dokumentaci a specifikaci technických podmínek; vymežit lhůtu pro podávání nabídek, jejich obsah apod.

Třetí fáze vede k uzavření smlouvy s vybraným dodavatelem. „*Cílem je zabezpečit řádný průběh zadávacího řízení, ve kterém budou mít všichni uchazeči zajištěny stejné podmínky, a následně vybrat dodavatele, jehož nabídka byla na základě transparentního procesu vyhodnocena jako nejvhodnější*“ (Ministerstvo financí ČR, 2016, s. 72).

Plnění smlouvy a řízení vztahu s dodavatelem není pouze konečnou a nepodstatnou fází, jak by se na první pohled mohlo zdát. Dle Ministerstva financí ČR (2016) je nutné v této fázi zejména sledovat kvalitu plnění a uplatňovat v případě potřeby reklamace a smluvní sankce (a to nejen z důvodu naplnění potřeb zadavatele, ale také v zájmu zmiňované transparentnosti). Po ukončení každé veřejné zakázky by měl zadavatel vyhodnotit, zda byly v průběhu zakázky zaznamenány nějaké komplikace, případně hledat jejich příčiny a přijmout taková opatření, aby k nim v budoucnu, pokud možno nedocházelo.

4 Vlastní práce

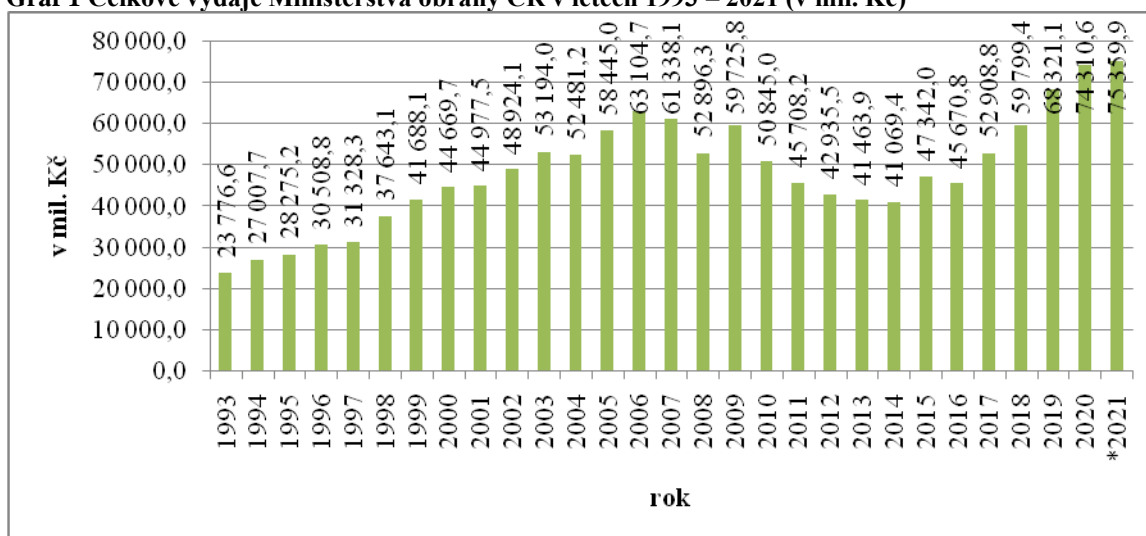
Empirická část práce je věnována výdajové stránce kapitoly 307 – Ministerstvo obrany ČR, ta je zde sledována v čase nejprve v obecnější rovině, a následně s důrazem na výdaje spojené s modernizačními projekty Armády České republiky. Prostor je věnován také uvedeným závazkům vůči Severoatlantické alianci a hodnocení jejich plnění ze strany České republiky.

4.1 Výdaje rezortu Ministerstva obrany České republiky

Fungování Ozbrojených sil České republiky je financováno ze státního rozpočtu prostřednictvím resortu Ministerstva obrany ČR. Výše těchto prostředků je na jedné straně determinována potřebami ozbrojených sil vycházejícími zejména z bezpečnostní situace České republiky a jejích mezinárodních závazků, na straně druhé pak samotnou ekonomickou situací země.

Vývoj celkových výdajů kapitoly Ministerstva obrany ČR od roku 1993 až do roku 2021 zachycuje graf 1.

Graf 1 Celkové výdaje Ministerstva obrany ČR v letech 1993 – 2021 (v mil. Kč)

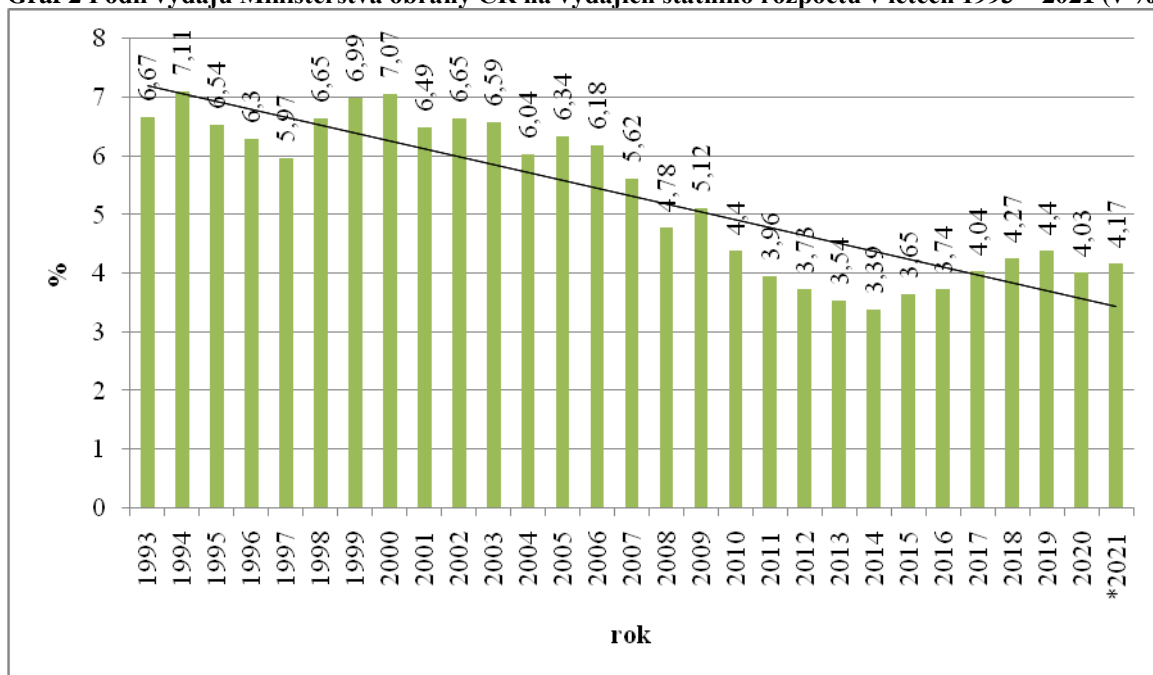

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo obrany ČR (2021)

Z grafu 1 je patrný takřka pravidelný růst výdajů Ministerstva obrany ČR v první polovině sledovaného období, a to navzdory řadě významných změn, jimiž Ozbrojené síly ČR v této době procházely (vstup ČR do NATO v roce 1999, profesionalizace armády od roku 2004, apod.). K významnějšímu poklesu došlo poprvé v roce 2008, kdy se celkové výdaje Ministerstva obrany ČR propadly o bezmála 8 442 mil. Kč, což představuje meziroční pokles o nezanedbatelných 13,8 %. S výjimkou roku 2009 tento klesající trend dále pokračoval až do roku 2014, kdy objem výdajů poklesl přibližně na hodnotu z roku 1999, k částce 41 069,4 mil. Kč. To představuje pokles oproti, do té doby rekordnímu, roku 2006 o více než jednu třetinu. V roce 2015 nastala změna k lepšímu, obranné výdaje se oproti předešlému roku navýšily o více než 6 272 mil. Kč (o více než 15 %) a s výjimkou roku 2016 byly dále navyšovány až do roku 2021.

Samotný objem peněžních prostředků v rukou Ministerstva obrany ČR bez dalšího kontextu nicméně o mnohém nevyovídá. Je nutné vnímat jej v širších souvislostech, zejména pokud se týká potřeb samotných ozbrojených sil a možností státního rozpočtu. Proto se jako přínosný jeví graf 2 zachycující podíl celkových výdajů Ministerstva obrany ČR na celkových výdajích státního rozpočtu ve sledovaném období.

Graf 2 Podíl výdajů Ministerstva obrany ČR na výdajích státního rozpočtu v letech 1993 – 2021 (v %)

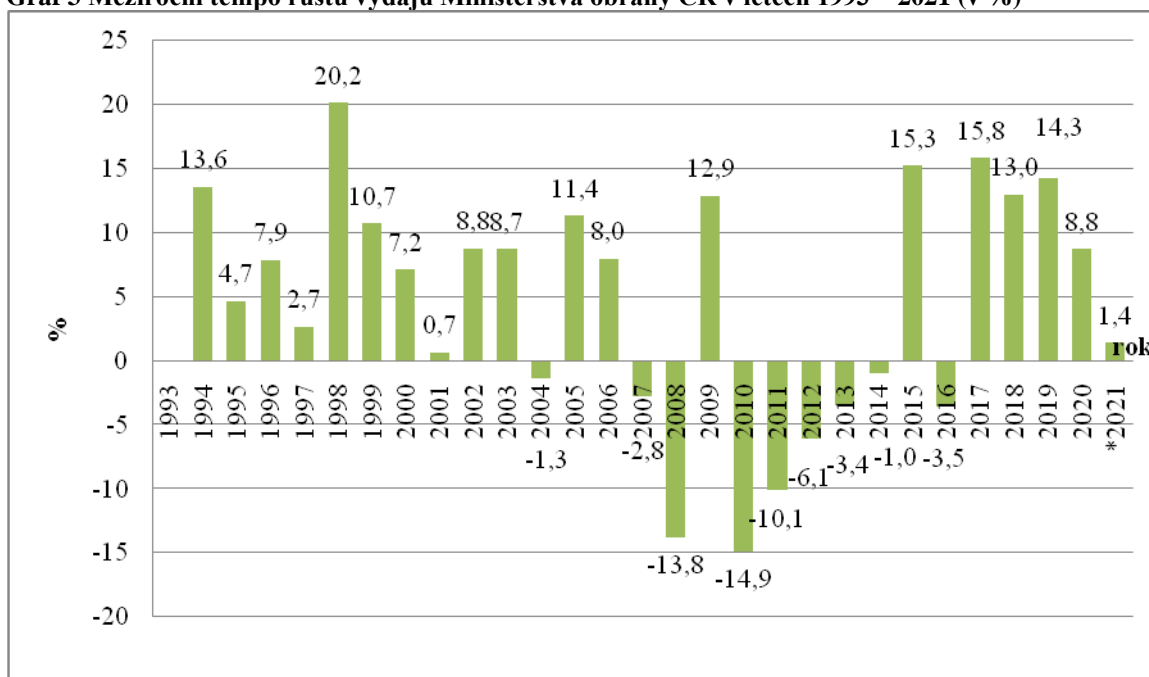

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo obrany ČR (2021)

Je patrné, že po celé devadesátá léta se výdaje Ministerstva obrany ČR podílely na celkových výdajích státního rozpočtu šesti a více procenty. Nejvyšší hodnoty tohoto podílu bylo dosaženo v roce 1994 (7,11 %) a znovu v roce 2000 (7,07 %). Od té doby je možno pozorovat pozvolné snižování uvedeného podílu opět až do roku 2014, kdy podíl výdajů Ministerstva obrany ČR na celkových výdajích státního rozpočtu poklesl na historicky nejnižší hodnotu 3,39 %. Počínaje rokem 2015 došlo k obratu a pozvolnému zvyšování tohoto podíl až do roku 2019, po němž následoval mírný pokles k hodnotě lehce převyšující 4 % v roce 2021. Lineární spojnice trendu zvýrazněná v grafu 2 zřetelně ilustruje klesající trend sledovaného podílu.

Meziroční tempo růstu výdajů kapitoly 307 – Ministerstva obrany ČR pro jednotlivé roky sledovaného období je zaneseno v grafu 3.

Graf 3 Meziroční tempo růstu výdajů Ministerstva obrany ČR v letech 1993 – 2021 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo obrany ČR (2021)

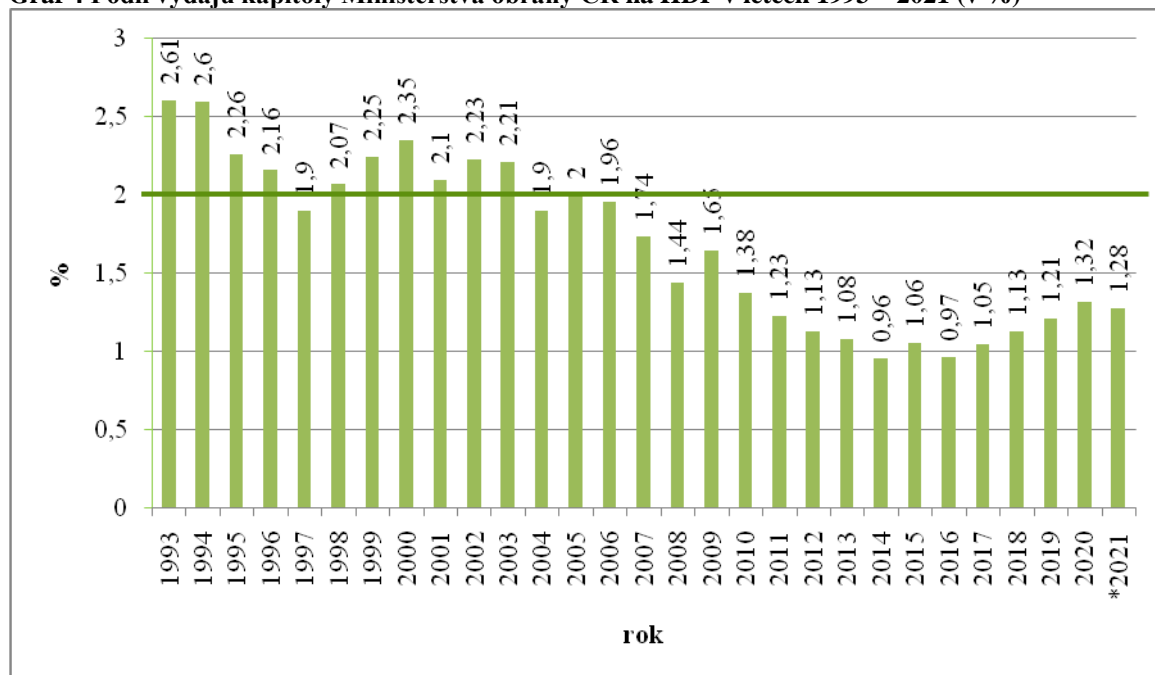
Graf 3 zaujme zejména výraznými poklesy tempa výdajů, které jsou nejvýraznější mezi roky 2008 a 2014. Nelze si nevšimnout, že toto období, počínající přibližně rokem 2008 a končící v roce 2014, je charakteristické poklesem sledovaného údaje ve všech dosavadních grafech. Zaujme rovněž rok 2009, který z tohoto trendu vybočuje. Čerpání v roce 2009 bylo oproti roku 2008 vyšší o 6 829,5 mil. Kč (tj. téměř o 13 %), zejména

z důvodu čerpání nároků z nespotřebovaných rozpočtových výdajů roku 2008 (Ministerstvo obrany ČR, 2008). Průměrné tempo růstu výdajů ve sledovaném období pak dosahovalo hodnoty 4,2 %.

4.2 Závazky vůči NATO

Členství v Severoatlantické alianci s sebou kromě řady neoddiskutovatelných výhod nese také určité závazky. Kromě pravidelných příspěvků do fondů NATO je tím nevýraznějším již zmiňovaný závazek vyčlenit na obranné účely minimálně 2 % HDP od roku 2024 dále. Jak si Česká republika stojí ve sledování tohoto důležitého a mezinárodně sledovaného ukazatele je zachyceno v grafu 4.

Graf 4 Podíl výdajů kapitoly Ministerstva obrany ČR na HDP v letech 1993 – 2021 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo obrany ČR (2021)

V grafu 4 je zvýrazněna hodnota „2 %“ vyjadřující dosažení výše uvedeného požadavku Severoatlantické aliance. Je patrné, že s výjimkou roku 1997 se po celá devadesátá léta dařilo držet obranné výdaje nad hodnotou 2 % HDP a Česká republika se přes veškeré neduhy minulosti mohla jevit západnímu společenství jako perspektivní partner. Od roku 2001 je pak patrný sestupný trend, přičemž pod uvedenou hodnotu klesly

obrnanné výdaje poprvé v roce 2004. Negativní trend dále pokračoval a vrcholil v roce 2014, kdy Ministerstvo obrany ČR hospodařilo s nejnižším rozpočtem z hlediska tohoto ukazatele – 0,96 % HDP.

V souvislosti s rokem 2014 stojí za pozornost skutečnost, že jen pět států NATO ze stávajících členů (k 1. 1. 2022) vydávalo na obranu menší procento HDP než Česká republika. Společnost mezi šesticí nejhorších dělalo České republice Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Lucembursko a Španělsko. Srovnání obranných výdajů států NATO v letech 2014 a 2020 zachycuje tabulka 1.

Tabulka 1 Podíl obranných výdajů nad HDP jednotlivých členských států NATO v letech 2014 a 2020 (v %)

Stát	Podíl výdajů MO na HDP 2014	Podíl výdajů MO na HDP 2020	Změna
Albánie	1,35	1,4	0,05
Belgie	0,97	1,1	0,13
Bulharsko	1,31	1,93	0,62
Kanada	1,01	1,45	0,44
Chorvatsko	1,85	1,87	0,02
Česká republika	0,95	1,43	0,48
Dánsko	1,15	1,47	0,32
Estonsko	1,92	2,38	0,46
Francie	1,82	2,11	0,29
Německo	1,19	1,57	0,38
Řecko	2,2	2,58	0,38
Maďarsko	0,86	1,33	0,47
Itálie	1,14	1,43	0,29
Litva	0,93	2,32	1,39
Lotyšsko	0,88	2,28	1,4
Lucembursko	0,38	0,64	0,26
Černá Hora	1,5	1,91	0,41
Nizozemsko	1,15	1,48	0,33
S. Makedonie	1,09	1,27	0,18
Norsko	1,55	2,03	0,48
Polsko	1,85	2,3	0,45
Portugalsko	1,31	1,63	0,32
Rumunsko	1,35	2,38	1,03
Slovensko	0,99	1,86	0,87
Slovinsko	0,97	1,2	0,23
Španělsko	0,92	1,16	0,24
Turecko	1,45	1,91	0,46
Spojené království	2,14	2,43	0,29
Spojené státy	3,73	3,87	0,14
NATO Evropa + Kanada	1,43	1,78	0,35
NATO celkem	2,58	2,85	0,27

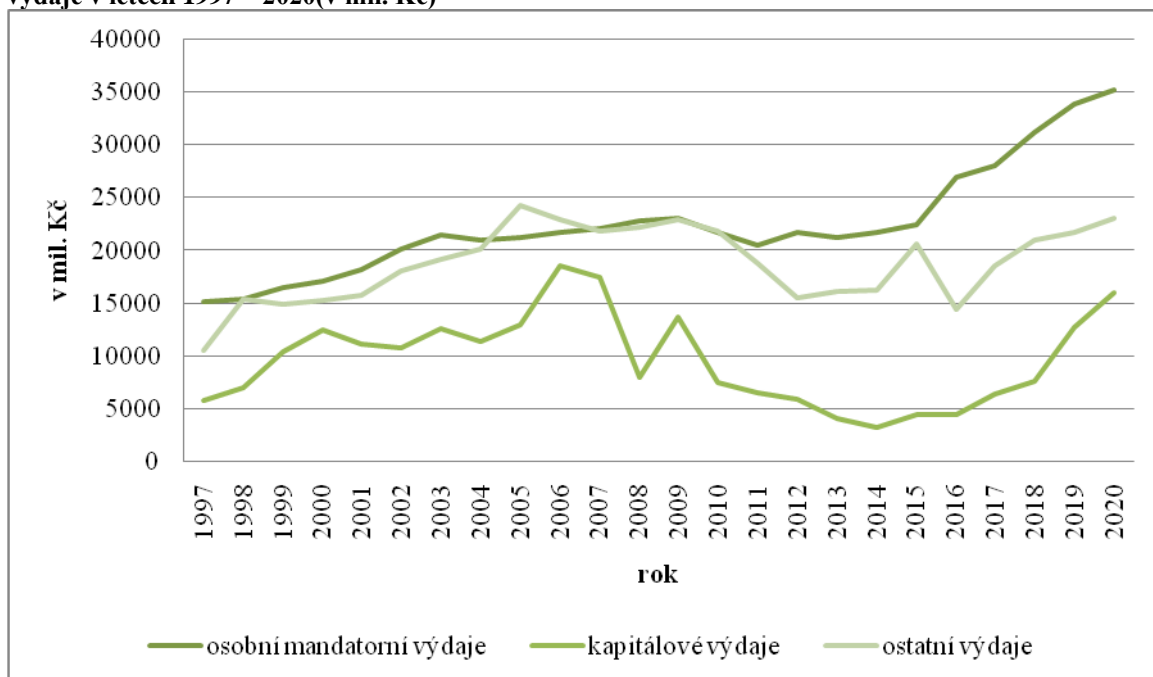
Zdroj: vlastní zpracování, Defence Expenditure of NATO Countries (2020)

Lze si povšimnout, že v tabulce 1 chybí jeden členský stát NATO. Jedná se o Island, který nemá žádné ozbrojené síly (Defence Expenditure of NATO Countries, 2020). Za pozornost dále stojí skutečnost, že všechny členské státy bez výjimky si v porovnání s rokem 2014 polepšily (to je patrné zejména u východoevropských států jako Litva, Lotyšsko, Rumunsko, Slovensko), třebaže mnohé z nich mají ke zmíněným dvěma procentům stále daleko. Rovněž je nutné upozornit na poslední dva řádky tabulky, které ilustrují, jak významným hráčem NATO jsou Spojené státy. Z tabulky je zřejmé, že především díky jejich astronomickým výdajům na obranu se Severoatlantické alianci jako celku daří udržovat tyto výdaje nad hranicí dvou procent.

4.3 Struktura výdajů Ministerstva obrany České republiky

Základní členění obranných výdajů České republiky na osobní mandatorní výdaje, kapitálové výdaje a ostatní neinvestiční výdaje je zachyceno v grafu č. 5.

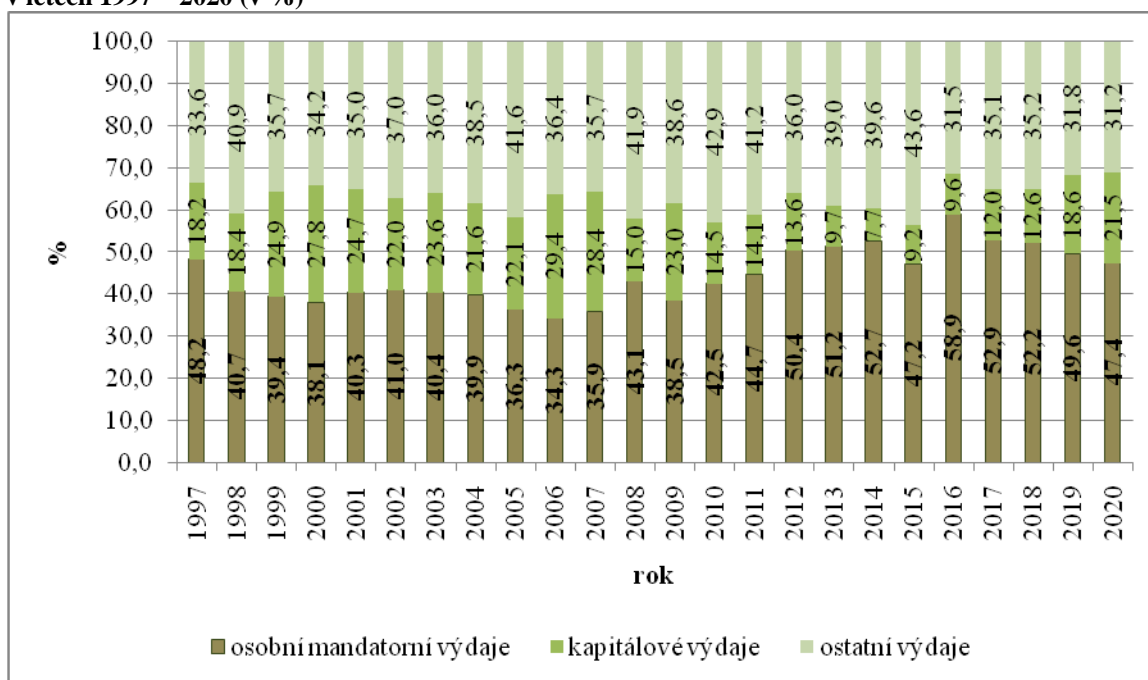
Graf 5 Základní členění výdajů na obranu na osobní mandatorní výdaje, kapitálové výdaje a ostatní výdaje v letech 1997 – 2020 (v mil. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování, RFT 2002 (2002), RFT 2003 (2003), SZÚ MO 2004 (2005), SZÚ MO 2005 (2006), SZÚ MO 2006 (2007), SZÚ MO 2007 (2008), SZÚ MO 2008 (2009), SZÚ MO 2009 (2010), SZÚ MO 2010 (2011), SZÚ MO 2011 (2012), SZÚ MO 2012 (2013), SZÚ MO 2013 (2014), SZÚ MO 2014 (2015), SZÚ MO 2015 (2016), SZÚ MO 2016 (2017), SZÚ MO 2016 (2017), SZÚ MO 2017 (2018), SZÚ MO 2018 (2019), SZÚ MO 2019 (2020), SZÚ MO 2020 (2021)

Pohledem na strukturu výdajů Ministerstva obrany ČR lze vyvodit dva důležité poznatky. V první řadě je nutné si všimnout osobních mandatorních výdajů. Jejich výše se po celé sledované období pozvolna navyšuje (z tohoto trendu nepatrně vybočují jen roky 2004, 2010, 2011 a 2013), a to navzdory zmiňovanému krizovému období přibližně mezi léty 2008 – 2014. Průměrné tempo růstu osobních mandatorních výdajů ve sledovaném období činí 3,7 %. Pozornost si dále zaslouží rovněž položka kapitálových výdajů. Průměrné tempo růstu kapitálových výdajů mezi roky 1997 – 2020 činilo 4,6 %. Ve srovnání s osobními mandatorními výdaji je to vyšší tempo, nicméně z grafu je zřejmé, že právě tato položka výdajů je nejvíce citlivá na změny, neboť ve zmiňovaném krizovém období se právě zde šetřilo nejvíce. Uvedenou strukturu lze dále vyjádřit v procentuálním zastoupení, jak je patrné z grafu 6.

Graf 6 Základní členění výdajů na obranu na mandatorní výdaje, kapitálové výdaje a ostatní výdaje v letech 1997 – 2020 (v %)

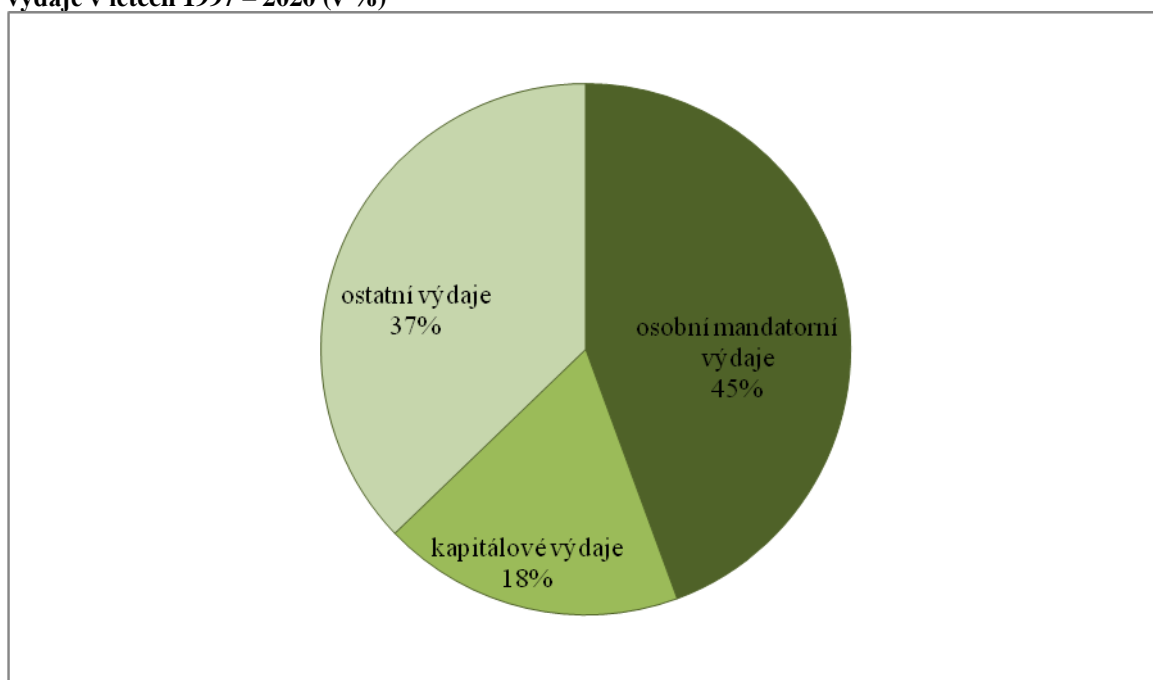
Zdroj: vlastní zpracování, RFT 2002 (2002), RFT 2003 (2003), SZÚ MO 2004 (2005), SZÚ MO 2005 (2006), SZÚ MO 2006 (2007), SZÚ MO 2007 (2008), SZÚ MO 2008 (2009), SZÚ MO 2009 (2010), SZÚ MO 2010 (2011), SZÚ MO 2011 (2012), SZÚ MO 2012 (2013), SZÚ MO 2013 (2014), SZÚ MO 2014 (2015), SZÚ MO 2015 (2016), SZÚ MO 2016 (2017), SZÚ MO 2016 (2017), SZÚ MO 2017 (2018), SZÚ MO 2018 (2019), SZÚ MO 2019 (2020), SZÚ MO 2020 (2021)

Přínos grafu 6 lze spatřovat především v ilustraci podílu osobních mandatorních výdajů na celkových výdajích Ministerstva obrany ČR. Zatímco v první polovině sledovaného období osciluje výše těchto výdajů okolo hodnoty 40 %, po roce 2010 je zřejmý nárůst a nad 50% hodnotu se osobní mandatorní výdaje dostaly poprvé v roce

2012, třebaže jen velmi těsně (50,4 %). Zde je vhodné upozornit na doporučení Severoatlantické aliance držet tyto výdaje pod hodnotou 50 % celkových obranných výdajů. Jak je z grafu patrné, s výjimkou roku 2015 se podíl těchto výdajů na celkových výdajích Ministerstva obrany ČR držel nad touto hranicí dále až do roku 2018, přičemž nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v roce 2016 – téměř 59 % z celkových výdajů. V posledních dvou letech sledovaného období je patrný návrat k doporučeným hodnotám.

Ačkoli výše uvedené působí značně negativně, na obranu České republiky je nezbytné uvést ještě celkové hodnoty za celé sledované období. To je zachyceno v grafu 7.

Graf 7 Základní členění obranných výdajů na osobní mandatorní výdaje, kapitálové výdaje a ostatní výdaje v letech 1997 – 2020 (v %)

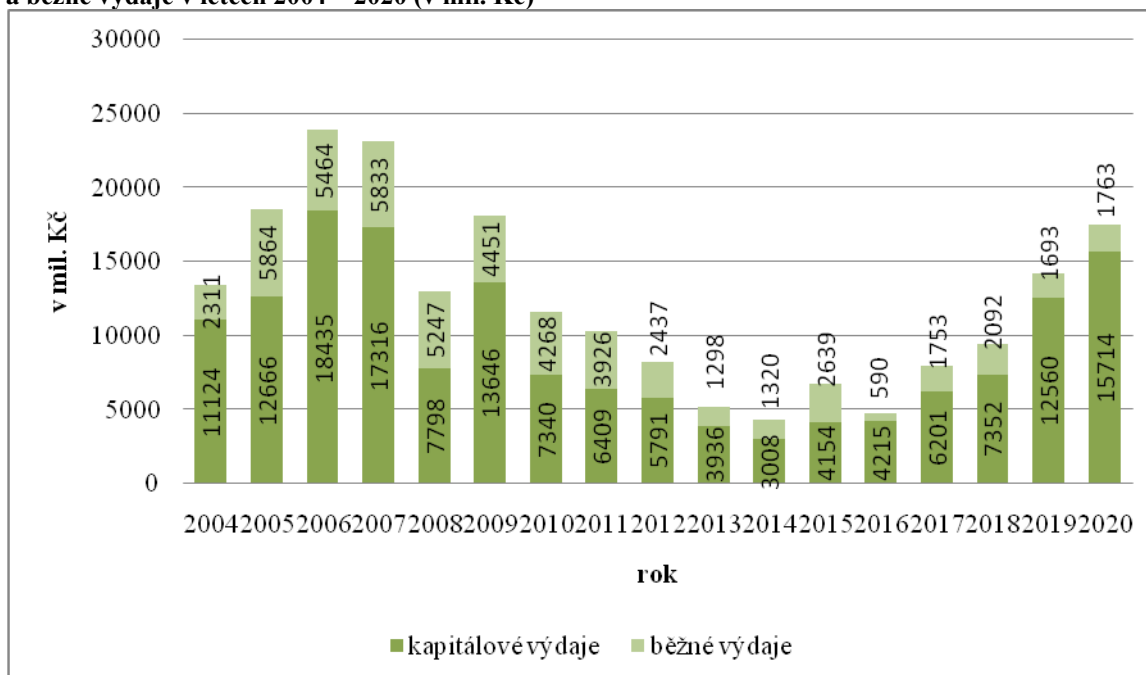
Zdroj: vlastní zpracování, RFT 2002 (2002), RFT 2003 (2003), SZÚ MO 2004 (2005), SZÚ MO 2005 (2006), SZÚ MO 2006 (2007), SZÚ MO 2007 (2008), SZÚ MO 2008 (2009), SZÚ MO 2009 (2010), SZÚ MO 2010 (2011), SZÚ MO 2011 (2012), SZÚ MO 2012 (2013), SZÚ MO 2013 (2014), SZÚ MO 2014 (2015), SZÚ MO 2015 (2016), SZÚ MO 2016 (2017), SZÚ MO 2016 (2017), SZÚ MO 2016 (2017), SZÚ MO 2017 (2018), SZÚ MO 2018 (2019), SZÚ MO 2019 (2020), SZÚ MO 2020 (2021)

Z grafu 7 je možné vyčíst, že za celé sledované období se České republice relativně daří udržovat doporučovanou výši osobních mandatorních výdajů.

4.3.1 Výdaje programového financování

Čerpání MO ČR v oblasti programového financování v členění na kapitálové a běžné výdaje za roky 2005 až 2020 je zachyceno v grafu 8.

Graf 8 Čerpání Ministerstva obrany ČR v oblasti programového financování členěné na kapitálové a běžné výdaje v letech 2004 – 2020 (v mil. Kč)

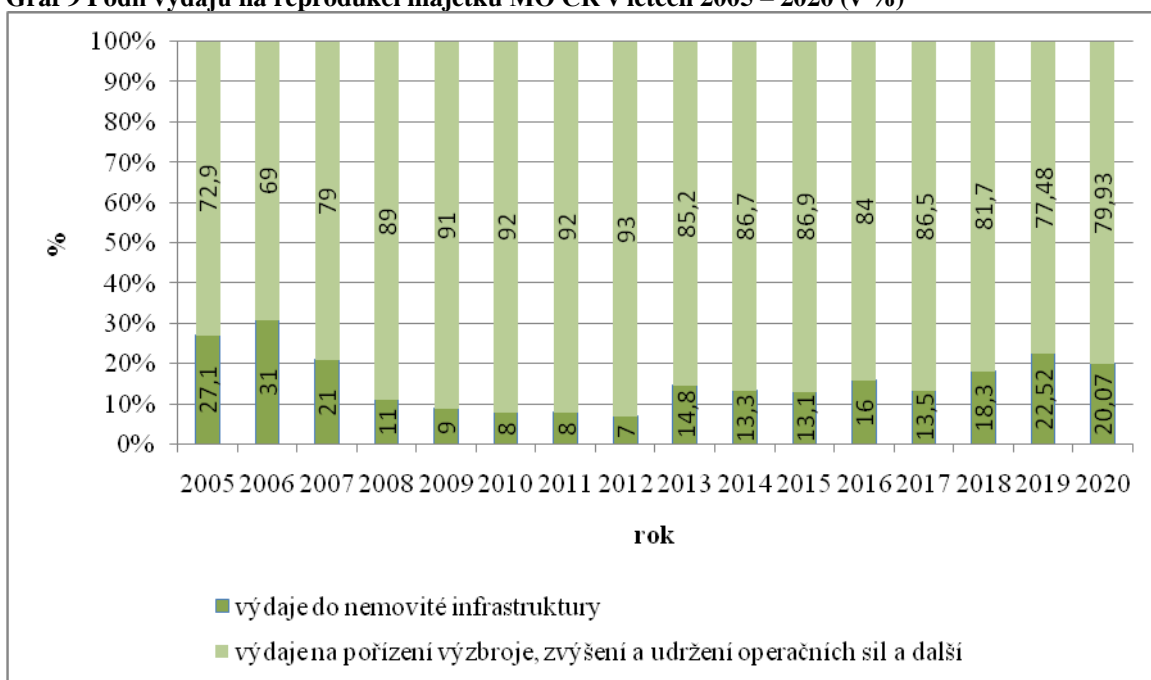

Zdroj: vlastní zpracování, SZÚ MO 2004 (2005), SZÚ MO 2005 (2006), SZÚ MO 2006 (2007), SZÚ MO 2007 (2008), SZÚ MO 2008 (2009), SZÚ MO 2009 (2010), SZÚ MO 2010 (2011), SZÚ MO 2011 (2012), SZÚ MO 2012 (2013), SZÚ MO 2013 (2014), SZÚ MO 2014 (2015), SZÚ MO 2015 (2016), SZÚ MO 2016 (2017), SZÚ MO 2016 (2017), SZÚ MO 2017 (2018), SZÚ MO 2018 (2019), SZÚ MO 2019 (2020), SZÚ MO 2020 (2021)

Celkové výdaje na programové financování potvrzují klesající trend mezi roky 2008 a 2014, podobně jako tomu bylo v případě celkových výdajů Ministerstva obrany ČR. Ve srovnání s celkovými výdaji Ministerstva obrany ČR (graf 1) je zde ale patrný jeden velký rozdíl – zatímco celkové výdaje na obranu se ve svém nominálním vyjádření vrátily nad hranici z předkrizového období, v případě programového financování se tomu tak dosud nestalo. Tuto skutečnost nejlépe vystihuje srovnání hodnot z let 2006 a 2020. Zde je nutné si povšimnout, že zatímco celkové výdaje na obranu oproti roku 2006 vzrostly přibližně o 20 %, v případě programového financování byly výdaje stále o 20 % nižší oproti rekordnímu roku 2006.

Výdaje na reprodukci majetku je možno členit rovněž na výdaje do nemovité infrastruktury a na výdaje na pořízení výzbroje, zvýšení a udržení operačních schopností a další, viz graf 9.

Graf 9 Podíl výdajů na reprodukci majetku MO ČR v letech 2005 – 2020 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování, SZÚ MO 2004 (2005), SZÚ MO 2005 (2006), SZÚ MO 2006 (2007), SZÚ MO 2007 (2008), SZÚ MO 2008 (2009), SZÚ MO 2009 (2010), SZÚ MO 2010 (2011), SZÚ MO 2011 (2012), SZÚ MO 2012 (2013), SZÚ MO 2013 (2014), SZÚ MO 2014 (2015), SZÚ MO 2015 (2016), SZÚ MO 2016 (2017), SZÚ MO 2016 (2017), SZÚ MO 2017 (2018), SZÚ MO 2018 (2019), SZÚ MO 2019 (2020), SZÚ MO 2020 (2021)

Z grafu 9 lze vypočítat, že v celkových výdajích na reprodukci majetku ve sledovaném období narůstá podíl výdajů na pořízení výzbroje a udržení operačních sil, zatímco výdaje do nemovité infrastruktury klesají. Zatímco na počátku sledovaného období tvořily výdaje na výzbroj a udržení operačních sil přibližně 70 %, v posledních letech tento podíl stoupl přibližně k 80 %. V průběhu krizového období se podíl těchto výdajů pohyboval dokonce okolo 90 % a nejvyšší hodnoty dosáhl v roce 2012 (93 %).

4.3.2 Programové financování v roce 2020

V oblasti programů reprodukce majetku bylo v roce 2020 realizováno několik set investičních akcí a výdaje dosáhly 17 477 mil. Kč, což představuje nárůst o 3 224 mil. Kč, oproti roku 2019, tedy téměř o 23 %. Za významné zakázky lze považovat takové, jejichž celková předpokládaná hodnota je vyšší než 300 mil. Kč. Takových zakázek bylo v roce 2020 realizováno celkem 61, přičemž 24 z nich bylo realizováno v rámci EDS/SMVS. Ty jsou uvedeny v tabulce 2.

Tabulka 2 Přehled veřejných zakázek vedených v EDS/SMVS o předpokládané hodnotě nejméně 300 mil. Kč, se smluvním plněním přesahujícím jeden kalendářní rok a zahrnující hodnocený rok 2020 (v tis. Kč)

Název zakázky	Období financování	Celkový schválený obj. VZ	Čerpání za rok 2020
Pořízení a zabezpečení provozu nadzvukových letounů	2005 – 2027	43 649 282	1 355 884
Pořízení prostředků CCI k akvizičním projektům	2018 – 2022	1 558 417	19 568
Letištní radiolokátor – nákup	2017 – 2020	653 114	3 831
Pořízení kolových obrněných vozidel TITUS	2019 – 2023	6 071 482	1 233 052
Kolová obrněná vozidla velitelsko-štábní a spojovací PANDUR	2017 – 2020	2 044 694	1 003 565
Taktický bojový simulátor	2019 – 2020	343 567	94 297
Letouny CASA C-295M – modernizace	2019 – 2021	436 000	1 125
Kontejnerový nakladač	2019 – 2021	502 776	158 121
Automobil nákladní terénní těžký a střední	2019 – 2021	556 913	200 637
Praha, Vítkov – Památník odboje při VHÚ – realizace	2018 – 2021	884 462	263 916
Letouny CASA C-295 – nákup	2019 – 2023	2 343 316	582 029
Víceúčelový vrtulník – nákup	2019 – 2026	17 573 266	1 267 452
Výstavba datových center – stavební část	2019 – 2021	733 903	491 932
Taktický rušič STARKOM	2019 – 2023	1 453 254	820 000
Náměšť – výstavba multiskladu – realizace	2019 – 2021	544 698	271 422
Pasivní sledovací systémy DPET	2020 – 2023	1 507 924	455 330
Propojení CSTT se simulačními centry NATO – realizace	2019 – 2021	429 831	266 682
Ruční palné zbraně ČZU UB	2020 – 2025	2 853 143	381 987
Přenosný protiletadlový raketový komplet RBS – 70NG – nákup	2018 – 2021	1 148 318	437 909
Tank T-72 M4CZ	2020 – 2025	1 098 672	421 381
Lehké obrněné vozidlo průzkumné – nákup	2020 – 2022	355 421	177 710
Vrtulníky Mi-171Š – modernizace	2020 – 2026	1 419 906	287 413
Nízkoprofilový nosič taktické výstroje (NPNTV)	2020 – 2025	478 200	99 976
Rekonstrukce, výstavba a servis technických prostředků střežení u Zásob. úseku Květná – mun. sklad a hospodářský prostor	2020 – 2030	374 172	86 813

Zdroj: vlastní zpracování, SZÚ MO 2020 (2021)

Jednoznačně největší zakázkou co do její hodnoty je zakázka na pořízení a zabezpečení provozu nadzvukových letounů. Jedná se 14 letounů Saab JAS-39 Gripen, jejichž provoz vyjde Českou republiku na bezmála 44 000 mil. Kč v rámci 24 let trvajícího pronájmu. Cena pronájmu jednoho letounu se tak pohybuje nad částkou 3 100 mil. Kč, což představuje přibližně 139 mil. Kč ročně za každý letoun. Na plnění této zakázky bylo v roce 2020 vyčleněno nejvíce prostředků – 1 356 mil. Kč. Významná je také zakázka na nákup moderních víceúčelových vrtulníků za celkovou částku 17 573 mil. Kč. Za tyto prostředky bude letectvu dodáno celkem 12 vrtulníků, z toho osm víceúčelových strojů UH-1Y Venom a čtyři bitevní AH-1Z Viper. Zaujme také zakázka na nákup obrněných vozidel TITUS, kterých by mezi roky 2019 a 2023 mělo být dodáno celkem 62 kusů v předpokládané hodnotě 6 071 mil. Kč, a cenu za jedno takové vozidlo lze tudíž velmi přibližně odhadnout na cca 100 mil. Kč.

Veřejných zakázek o předpokládané hodnotě nejméně 300 mil. Kč realizovaných mimo systém EDS/SMVS bylo v roce 2020 realizováno celkem 37. Všechny tyto zakázky jsou zpracovány v tabulce 3.

Tabulka 3 Přehled veřejných zakázek vedených mimo EDS/SMVS o předpokládané hodnotě nejméně 300 mil. Kč, se smluvním plněním přesahujícím jeden kalendářní rok a zahrnující hodnocený rok 2020 (v tis. Kč)

Název zakázky	Období financování	Celkový schválený obj. VZ	Čerpání za rok 2020
Komplexní logistické zabezpečení provozu radiotechnického vybavení a techniky	2002 - 2023	1 100 000	75 800
Střežení	2006 - 2025	500 000	15 847
Ochrana objektů	2009 - 2025	800 000	68 977
Ostraha a střežení objektů	2013 - 2025	50 000	31 966
Servis letounu CASA	2014 - 2023	1 500 000	127 804
Opravy, údržba a servis vrtulníků W-3A Sokol	2015 - 2024	1 393 602	187 589
Servis prostředků TSO ReMO	2014 - 2020	650 000	9 479
Nákup munice 2015/VI-pozemní NSPA	2015 - 2020	1 100 000	13 461
Servisní podpora letounů A-319 CJ	2016 - 2022	971 815	79 370
Servisní podpora letounů L-39 a L-159	2016 - 2022	2 033 000	324 765
Kompletní servisní podpora KOBV a KOT	2017 - 2021	1 210 000	147 550
Nákup munice 2017/II	2017 - 2021	3 000 000	351 026
Servis prostředků technického střežení objektů ReMO u 22. základny vrt. letectva	2018 - 2028	350 000	37 834
T-72 M4CZ	2017 - 2021	450 000	55 285
Trhaviny, speciální ženijní náloživo	2018 - 2021	300 000	49 996
Nákup munice 2018/30MM-RD	2018 - 2021	900 000	106 841
Munice pro tank T-72 M4CZ	2018 - 2021	300 080	74 960
Požizování podpory a licencí k produktům IBM	2017 - 2021	1 870 124	147 951
Přilba ochranná balistická 2017	2018 - 2020	435 000	434 990
Boty polní zimní, lehké ECWCS a do pouště	2018 - 2021	568 920	168 844
Nákup munice 2019/VII-40mm	2020 - 2022	300 000	36 689
Nákup munice 2019/II MK-3 Bolide RBS-70-B	2019 - 2022	1 160 000	183 727
Software Microsoft	2019 - 2022	2 000 000	378 194
Servis prostředků technického střežení zásobovacích úseků Centra zabezpečení munice	2020 - 2025	1 000 000	206 205
Servisní podpora letounů L-410	2020 - 2024	306 100	3 005
Oděv ECWCS 2010	2020 - 2023	358 565	81 739
Zabezpečení vstupu a ochrany objektů AČR	2005 - 2025	760 451	59 425
Strategická letecká přeprava SALIS	2007 - 2021	1 700 000	268 108
Technické střežení muničních skladů	2010 - 2020	1 165 145	9 732
Úklid vnitřních prostor a venkovní údržba v rámci MO (část 6)	2018 - 2022	971 986	105 392
Úklid vnitřních prostor a venkovní údržba v rámci MO (část 5)	2018 - 2022	366 020	114 403
Služby mobilních sítí GSM	2019 - 2021	338 468	90 807
Letecký výcvik pilotů AČR	2019 - 2025	4 210 000	582 506
Komplexní servis podpory vrtulníků řady „Mi“ AČR	2017 - 2023	4 159 300	706 772
Zabezpečení vstupu a ochrany objektů od 1. 1. 2019	2019 - 2023	777 946	209 081
Venkovní údržba	2018 - 2021	852 582	113 498
Provedení předepsaných prací – 4000 na letounech L-159	2019 - 2022	1 600 000	521 579

Zdroj: vlastní zpracování, SZÚ MO 2020 (2021)

Z tabulek 2 a 3 je patrné, že v rámci programového financování jsou realizovány veřejné zakázky v režimu EDS/SMVS a v režimu mimo EDS/SMVS, jejichž předpokládaná hodnota je nejméně 300 mil. Kč. Každá z těchto veřejných zakázek má schválený celkový finanční rozpočet a její smluvní plnění přesahuje více jak jeden kalendářní rok. Tzn., že během smluveného období financování se každý rok z celkového rozpočtu dané veřejné zakázky vyčlení určité finanční prostředky na její plnění.

5 Výsledky a diskuse

V historii Armády ČR lze identifikovat několik významných mezníků. Mezi ty nejvýznamnější patří vznik samostatné České republiky v roce 1993, vstup České republiky do Severoatlantické aliance v roce 1999 a plná profesionalizace armády od roku 2005. Ke všem těmto skutečnostem došlo ve své podstatě z vůle samotné České republiky a lze je proto považovat za jakési „dobrovolné“ či „vnitřní“ milníky. Pak zde musí být ještě skupina druhá, jakýchsi „vnějších“ milníků, jež měly rovněž neoddiskutovatelný vliv na obranné výdaje České republiky. Sem je pak možno řadit zejména okolnosti spojené s ekonomickou krizí v roce 2008, s ruskou anexí Krymu v roce 2014 a s tím úzce související summit NATO ve Walesu. Lze dále odhadovat, že dalším významným mezníkem bude, nebo alespoň by být měla, ruská agrese vůči Ukrajině doprovázená znepokojující rétorikou vůči některým dalším státům.

První z výše definovaných skupin mezníků se na výši ani skladbě obranných výdajů neprojevila vůbec nebo jen minimálně, zatímco druhá skupina má na tyto výdaje o poznání větší vliv.

V první polovině sledovaného období, tj. od vzniku OS ČR v roce 1993, kdy byly výdaje 23 776,6 mil. Kč, je patrný takřka pravidelný růst výdajů Ministerstva obrany ČR až do roku 2007, kdy dosahovaly částky 63 104,7 mil. Kč, což bylo o 37 561,5 mil. Kč více oproti roku 1993. A to i navzdory řadě významných změn, jimiž Ozbrojené síly ČR v této době procházely (vstup ČR do NATO v roce 1999, profesionalizace armády od roku 2004, apod.). Proto nejsou v letech 1999 a 2005 patrné změny významněji vybočující z trendu růstu, zatímco roky 2008 a 2014 jsou charakteristické výraznou změnou trendu poklesu. Pokud se týká roku 1999, kdy Česká republika vstoupila do Severoatlantické aliance, lze absenci výraznějších změn výše obranného rozpočtu spojovat s relativně obstojnými výdaji v letech předcházejících, neboť Česká republika s výjimkou roku 1997 plnila požadavky Severoatlantické aliance vyplývající z rozhovorů o přístupu. Rok 2005 se jeví být zajímavější, neboť profesionální armádě oproti letům předchozím ubyly přibližně dvě desítky tisíc vojáků základní služby, a přesto výdaje rezortu oproti předchozím rokům rostly, tj. v roce 2005 se výdaje zvýšily o 5 963, mil. Kč oproti roku 2004 (SZÚ MO, 2005).

V souvislosti s roky 2008 a 2014 a období mezi nimi je nutno znovu připomenout ekonomickou krizi z roku 2008. Poprvé došlo k významnějšímu poklesu v roce 2008, kdy se celkové výdaje Ministerstva obrany ČR propadly o bezmála 8 442 mil. Kč oproti roku 2007, což představovalo meziroční pokles o nezanedbatelných 13,8 %. S výjimkou roku 2009 tento klesající trend dále pokračoval až do roku 2014, kdy objem výdajů poklesl přibližně na hodnotu z roku 1999, tedy k částce 41 069,4 mil. Kč. To představuje pokles oproti, do té doby rekordnímu, roku 2006 o více než jednu třetinu. V roce 2015 nastala změna k lepšímu, obranné výdaje se oproti předešlému roku navýšily o více než 6 272 mil. Kč (o více než 15 %) a s výjimkou roku 2016 se dále navyšovaly až do roku 2021 na částku 75 359,9 mil. Kč.

O ekonomické krizi z roku 2008 hovoří i Voborník (2020), podle kterého v důsledku této krize obranné rozpočty v evropských zemích poklesly cca o 8 % a v některých malých zemích dokonce o 30 %. Za impuls ke změně tohoto bezútěšného trendu označuje Voborník (2020, s. 1) ruskou invazi na Krym a dodává, že „obránné rozpočty se po roce 2014 pomalu vrátily na hodnotu před finanční krizí, ale obranné schopnosti bohužel ne. Objevují se tak významné rozdíly mezi zeměmi NATO“. V souvislosti s tím upozorňuje autor např. na neutrální Finsko, jehož obranný rozpočet nebyl krizí výrazněji ovlivněn navzdory faktu, že HDP země v té době pokleslo o 10 %.

Přestože objem vynakládaných finančních prostředků na obranu působí dojmem, že s výjimkou výše uvedeného období mezi roky 2008 a 2014 se výdaje Ministerstva obrany ČR pozvolna navyšovaly, některé další ukazatele dokládají, že tomu není tak docela pravda. Kromě nominální hodnoty vynaložených prostředků je nutné brát dále v potaz další veličiny, jakými jsou míra inflace, růst ekonomiky apod.

Uvedené ukazatele dokládají, že podíl výdajů Ministerstva obrany ČR jak na celkovém státním rozpočtu, tak i na celkovém HDP země, se v čase snižuje. V prvně jmenovaném případě byla hodnota tohoto podílu nejnižší v roce 2014, kdy její výše dosahovala 3,39 % a nebyla ani poloviční ve srovnání s rokem 1994, kdy dosahovala hodnoty 7,11 %. Podobně i podíl obranných výdajů na celkovém HDP byl nejnižší v roce 2014 (0,96 %), kdy hodnota tohoto ukazatele byla na 37 % hodnoty oproti roků 1993 (2,61 %) a 1994 (2,60 %).

Lze shrnout, že obrana země se v kontextu celého státního rozpočtu těší stále menší pozornosti zákonodárců. Tento zájem je ještě nižší v dobách, kdy se ekonomice nedaří, což

zřetelně dokazuje období mezi roky 2008 a 2014. Toto období zaujme výraznými poklesy tempa výdajů, které dosahovalo záporných hodnot. Dostane-li se ekonomika do potíží a je-li nutné ve státním rozpočtu škrtnat, škrty v rezortu Ministerstva obrany ČR jsou zřejmě politicky a společensky přijatelnější, než např. škrty v oblasti sociální politiky.

Stanovení optimální výše obranných výdajů je nesnadný úkol. Jedná se o nesmírně širokou problematiku, determinovanou celou řadou okolností. Jako přínosné se v tomto směru jeví být doporučení a závazky vycházející ze členství České republiky v Severoatlantické alianci. Obecně se má dnes za to, že minimální výše obranných výdajů každého členského státu by měla činit alespoň 2 % jeho HDP. Výdaje Ministerstva obrany ČR pod uvedenou hodnotu poklesly krátce po vstupu České republiky do NATO, a ani do roku 2022 nedošlo k výraznější nápravě, přestože snaha patrná je. S ohledem na ujednání z Walesu v roce 2014 je nutné připomenout, že od roku 2024 je k tomuto plnění Česká republika zavázána smluvně. Je však nutno uvést, že výdaje pohybující se okolo 1 % celkového HDP, které Česká republika vydávala na obranu mezi roky 2011 a 2017, jsou pro současnou plně profesionální armádu nedostačující. Samo Ministerstvo obrany ČR (2013) připouští, že přiblížení se k úrovni 60 % personálních mandatorních výdajů a související zmenšení podílu kapitálových investic na přibližně 10 % (zejména v roce 2016), neznamená jen projídaní budoucnosti ozbrojených sil, ale také cestu k tomu, že nejvýznamnější státy NATO mohou Českou republiku považovat za černého pasažéra na poli bezpečnosti.

Pokud se týká výdajů spojených s modernizací a udržením vojenského materiálu, je nutno sledovat především výdaje tzv. programového financování. Právě tato oblast výdajů, označovaných též výdaji na reprodukci majetku, bývá nejčastěji sledována v souvislosti s doporučením Severoatlantické aliance ohledně „zdravé“ struktury obranných výdajů.

Výdaje programového financování (potažmo šířeji celé kapitálové výdaje) byly ve sledovaném období nejcitlivější na změny, zejména pak na ekonomickou krizi z roku 2008 a vypořádávání se s jejími následky. V případě kapitálových výdajů byl patrný výrazný pokles na 15 % z celkových výdajů v roce 2008, což činilo oproti roku 2009 snížení skoro o 50 %. Od roku 2008 je patrný postupný pokles kapitálových výdajů v uvedeném krizovém období až na své pomyslné dno v roce 2014, kdy dosahovalo

hodnoty 7,7 % z celkových výdajů. Poté od roku 2015 nastává postupné navyšování kapitálových výdajů, i když už nedosahují takových hodnot jako do roku 2007 a předchozích let. Zároveň se potvrzuje výrazně nižší citlivost osobních mandatorních výdajů během krizového období, k čemuž zřejmě směřovala výše zmíněná narážka Ministerstva obrany ČR o projídaní příležitostí.

V případě programového financování zmiňovaná citlivost na ekonomické problémy země potvrzuje klesající trend mezi roky 2008 a 2014, kdy nejvýraznější pokles v roce 2008 byl o 9 518 mil. Kč oproti roku 2007, a kde je rovněž patrný pokles na nejnižší hodnotu 3 008 mil. Kč opět v roce 2014. Zajímavé je rovněž zjištění, že ani v roce 2020, kdy činila hodnota 15 714 mil. Kč, se výše výdajů na programové financování nedostala k hodnotám, jakých tento druh výdajů dosahoval před ekonomickou krizí z roku 2008. Důvodů lze jmenovat více. Bezesporu tím nejzásadnějším je již tolikrát zmiňovaná ekonomická krize a její následky. Svůj podíl zde má členství České republiky v NATO a z něj pramenící pocit většího bezpečí. Vždyť ještě nedávno si jen málokdo uměl představit reálnou hrozbu nějakého významnějšího konfliktu na evropské půdě.

Významné zakázky programového financování o předpokládané hodnotě nejméně 300 mil. Kč jsou vedeny v režimu EDS/SMVS. Jejich přehled je uveden pro rok 2020. V roce 2020 dosahovala výše těchto výdajů hodnoty 17 477 mil. Kč, což představuje 0,27 % celkového HDP České republiky (ČSÚ) a 0,95% podíl na celkových výdajích státního rozpočtu (SZÚ MO 2020, 2021). Z hlediska celkové hodnoty zakázky byla tou nejvýznamnější zakázka na pronájem a provoz nadzvukových letounů Saab JAS-39 Gripen za celkových 43 649 mil. Kč. V souvislosti s nadzvukovými letouny je nutno upozornit, že pronájem Gripenů je zajištěn pouze do roku 2027, poté bude nutno zajistit pro letectvo stroje nové. S ohledem na procesy pořízení vojenského materiálu popsané v teoretické části této práce je nutno dále předpokládat, že samotný proces výběru nových letounů zabere přinejmenším dva roky, a je proto nezbytné v dohledné době přemýšlet a parametrech nových strojů. V rámci počínajících diskusí na toto téma se lze setkat s celou řadou názorů, počínaje nutností pořízení extrémně drahých nejmodernějších letounů F-35 a konče názorem, podle kterého by leteckou obranu České republiky mohl zajišťovat některý ze sousedních států a Česká republika by tak mohla realizovat úspory. S odhlédnutím od posledně jmenovaného, takřka extrémního názoru, lze v každém případě očekávat nemalou hodnotu této budoucí zakázky. Mezi další významné zakázky

financované rezortem Ministerstva obrany patřily v roce 2020 zakázky na pořízení bojových vrtulníků nebo bojových vozidel, ale také elektronické prvky výzbroje, jakými jsou taktický rušič STARKOM či sledovací systémy DPET.

Další významné armádní zakázky o předpokládané hodnotě nejméně 300 mil. Kč byly realizovány mimo režim EDS/SMVS. Často se jedná o zakázky související s pořízením majetkem, jakými jsou např. servisní práce, náklady spojené se skladováním a střežením vojenského vybavení, ale také o zakázky na nákup munice či trhavin. Je zde možno nalézt i zakázky na pořízení komponent výstroje vojáka, např. polní boty či moderní balistické přilby. Mezi těmito zakázkami byla v roce 2020 co do hodnoty nejvýznamnější zakázka na servis vrtulníků řady „Mi“, za který Ministerstvo obrany ČR utratilo přes 700 mil. Kč.

Je zřejmé, že tvorba státního rozpočtu je náročnou disciplínou a jeho finální podoba je vždy výsledkem určitého kompromisu. V současných podmínkách zřejmě není možné dosáhnout takové struktury rozpočtu, aby byli plně spokojeni zástupci všech rezortů, zástupci široké veřejnosti, a to vše ideálně ještě s výsledným přebytkem státního rozpočtu. Kompromis je tedy nevyhnutelný.

Lze nicméně hodnotit plnění závazků České republiky vůči Severoatlantické alianci či srovnávat její obranné výdaje s jinými členskými státy aliance. V tomto ohledu lze bezesporu identifikovat prostor pro zlepšení. Ačkoli se nepodařilo prokázat dramatické porušování aliančních závazků, v mnoha ohledech se Česká republika pohybuje na pomyslné hraně. Klíčovou otázkou bude, zde Česká republika dodrží svůj závazek vydávat na obranu alespoň 2 % HDP od roku 2024. Zde se nabízí stručná úvaha. Za předpokladu, že by uvedeného podílu obranných výdajů na HDP dosáhla Česká republika již v roce 2020, bylo by bývalo nutné v tomto navýšit výdaje Ministerstva obrany ČR skokově o téměř 40 000 mil. Kč. Takové navýšení obranných výdajů by pro státní České republiky představovalo nesmírnou zátěž. Na straně druhé, má-li být Česká republika respektovaným členem Severoatlantické aliance a nikoli jen ostudným černým pasažérem, bude nucena se s tímto problémem v nejbližších letech vypořádat.

6 Závěr

Státní rozpočet České republiky je nesmírně komplikovaným systémem a hodnocení jedné konkrétní kapitoly je nelehkým úkolem. Je snadné konstatovat, že by Ozbrojené síly České republiky ke své činnosti zasloužily více prostředků, je ovšem nesnadné určit, odkud by tyto prostředky měly být čerpány. Každé významnější navýšení některé kapitoly státního rozpočtu povede k navyšování již tak vysokého schodku státního rozpočtu, nebo by bylo nutné významněji ubrat v resortu jiném, což by se bezesporu setkalo s nevolí představitelů onoho dotčeného resortu.

Na základě provedeného šetření je přesto nutno závěrem konstatovat, že výdaje na obranu České republiky nejsou dostatečné. Přestože (s výjimkou krizového období v letech 2008 – 2014) nominální hodnota těchto výdajů zvolna roste, ve srovnání s celkovým vývojem státního rozpočtu i vývojem české ekonomiky tyto výdaje klesají, ačkoli počínaje rokem 2015 je patrná snaha situaci zlepšit. Obdobný závěr lze vyslovit i v případě výdajů na modernizaci a udržení vojenského materiálu Ozbrojených sil České republiky. Tyto výdaje činily v roce 2020 17 477 mil. Kč, což představuje 0,27 % celkového HDP České republiky a 0,95% podíl na celkových výdajích státního rozpočtu. To však není dostatečné. Jako velmi přínosné se zde ukázalo být srovnání s doporučeními (od roku 2024 závaznými) Severoatlantické aliance, podle kterého jsou obranné výdaje podhodnoceny o řádově o desítky miliard korun každý rok. V roce 2020 tento rozdíl činil přibližně 40 000 mil. Kč. Jistou perspektivu ke zlepšení by měl přinést rok 2024, kdy Česká republika již bude vázána udržovat výši obranných výdajů alespoň na hodnotě 2 % celkového HDP země.

Konflikt, který počátkem roku 2022 vypukl na Ukrajině, snad bude dostatečným stimulem nejen pro osoby zodpovědné za sestavování státního rozpočtu, ale také pro vůli široké veřejnosti tyto změny akceptovat.

7 Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje:

BORKOVEC, Zdeněk. Proces vstupu ČR do NATO a jeho vliv na utváření bezpečnostního systému ČR. In: *Vojenské rozhledy*. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2014, p. 8 – 21, roč. 23 (54) č. 1. ISSN 1210-3292

BORKOVEC, Zdeněk. *Naše cesta do NATO*. Praha: MO ČR – VHÚ, 2019. 70 s. ISBN 978-80-7278-761-6

BRČÁK, Josef, SEKERA, Bohuslav. *Makroekonomie*. Plzeň: Aleš Čermák, 2010. 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5

FIDLER, Jiří, MAREŠ, Petr. *Dějiny NATO*. Praha, Litomyšl: PASEKA, 1997. 243 s. ISBN 80-7185-145-0

HAMERNÍKOVÁ, Bojka, MAAYTOVÁ, Alena. *Veřejné finance*. Praha: ASPI, 2007. 364 s. ISBN 978-80-7357-301-0

MARKOVÁ, Hana, BOHÁČ, Radim. *Rozpočtové právo*. Praha: C. H. Beck, 2007. 264 s. ISBN 978-80-7179-598-8

MINISTERSTVO FINANCÍ – Sekce veřejné rozpočty. *Státní rozpočet 2021 v kostce – kapesní příručka ministerstva financí ČR*. Praha: Ministerstvo financí, 2021. ISBN 978-80-7586-045-3

MINISTERSTVO OBRANY – Odbor komunikace a propagace (OKP). *Bílá kniha o obraně*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2011. 168 s. ISBN 978-80-7278-564-3

OCHRANA, František, PAVEL, Jan, VÍTEK, Leoš a kolektiv. *Veřejný sektor a veřejné finance, financování podnikatelských a nepodnikatelských aktivit*. 1. vydání. Praha: Grada, 2010. 264 s. ISBN 978-80-247-3228-2

OCHRANA, František, PAVEL, Jan, VÍTEK, Leoš a kolektiv. *Veřejné finance v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada, 2015. 208 s. ISBN 978-80-247-5561-8

PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. přepracované vydání. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5

ROUŠAR, Jaroslav. *Česká republika a její profesionální armáda*. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2006. 159 s. ISBN 80-7278-312-2

ŠELEŠOVSKÝ, Jan, BAKOŠ, Eduard. *Slovník veřejných financí*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2004. 67 s. ISBN 80-210-3614-1

Další dokumenty:

POLITIK A SPOLEČNOST.CZ. *Dopady pandemie COVID-19 na obranné rozpočty ČR a vybraných zemí NATO* [online]. VOBORNÍK, Adam, 2002. [cit. 29. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.politikaspolecnost.cz/wp-content/uploads/2020/10/Dopady-pandemie-COVID-19-na-obrann%C3%A9-rozpo%C4%8Dty-%C4%8CR-a-vybran%C3%BDch-zem%C3%AD-NATO-IPPS.pdf>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Dlouhodobý výhled pro obranu 2035* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2019. [cit. 3. 2. 2021]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/11_dlouhodobovyvhledproobranu2035.pdf

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodický pokyn veřejného nakupování*. [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2016. [cit. 3. 2. 2021]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Methodika_2016_Metodicky-pokyn-CHJ-c-3.pdf

NATO. *Defence Expenditure of NATO Countries (2013-2020)* [online]. NATO, 2020. [cit. 8.2. 2022]. Dostupné z: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2020/10/pdf/pr-2020-104-en.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Přehled výzbroje a techniky* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2021. [cit. 28. 12. 2021]. Dostupné z: <https://acr.army.cz/assets/technika-a-vyzbroj/technika/prehled-vyzbroje-a-techniky-k-1-1-2021.pdf>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Rozpočet – fakta a trendy 2002* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2002. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/assets/finance-a-zakazky/resortni-rozpocet/roz2002.pdf>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Rozpočet – fakta a trendy 2003* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2003. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/assets/finance-a-zakazky/resortni-rozpocet/roz2003.pdf>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Rozpočet – fakta a trendy 2020* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2003. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/assets/finance-a-zakazky/resortni-rozpocet/fakta-trendy-2020-cj.pdf>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Tematický informační materiál* [online]. Obranný rozpočet. Praha: Ministerstvo obrany, 2013. [cit. 28. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.army.cz/assets/dokumenty-a-legislativa/fakta/obranny-rozpocet.pdf>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Závěrečný účet státního rozpočtu České republiky za rok 2004, kapitola Ministerstvo obrany* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2005. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/mo/doc/szu_2004.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Závěrečný účet státního rozpočtu České republiky za rok 2005, kapitola Ministerstvo obrany* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2006. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/mo/doc/szu_2005.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Závěrečný účet státního rozpočtu České republiky za rok 2006, kapitola Ministerstvo obrany* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2007. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_7001_8000/7996/szu_2006.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Závěrečný účet státního rozpočtu České republiky za rok 2007, kapitola Ministerstvo obrany* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2008. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_7001_8000/7996/szu_2007.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Závěrečný účet státního rozpočtu České republiky za rok 2007, kapitola Ministerstvo obrany* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2008. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_7001_8000/7996/szu_2007.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Závěrečný účet státního rozpočtu České republiky za rok 2008, kapitola Ministerstvo obrany* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2009. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_7001_8000/7996/szu_2008.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Závěrečný účet státního rozpočtu České republiky za rok 2009, kapitola Ministerstvo obrany* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2010. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZU-2009-kap307_-_MO.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Závěrečný účet státního rozpočtu České republiky za rok 2010, kapitola Ministerstvo obrany* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2011. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_50001_60000/5146/ucet2010.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Závěrečný účet státního rozpočtu České republiky za rok 2011, kapitola Ministerstvo obrany* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2012. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_50001_60000/5146/2011.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Závěrečný účet státního rozpočtu České republiky za rok 2012, kapitola Ministerstvo obrany* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2013. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZ___2012.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Závěrečný účet státního rozpočtu České republiky za rok 2013, kapitola Ministerstvo obrany* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2014. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZ_2013.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Závěrečný účet státního rozpočtu České republiky za rok 2014, kapitola Ministerstvo obrany* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2015. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZU_2014.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Závěrečný účet státního rozpočtu České republiky za rok 2015, kapitola Ministerstvo obrany* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2016. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZU_2015.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Závěrečný účet státního rozpočtu České republiky za rok 2016, kapitola Ministerstvo obrany* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2017. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZU_2016_FINAL.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Závěrečný účet státního rozpočtu České republiky za rok 2017, kapitola Ministerstvo obrany* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2018. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_50001_60000/5146/SZU_2017.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Závěrečný účet státního rozpočtu České republiky za rok 2018, kapitola Ministerstvo obrany* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2019. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_50001_60000/5146/SZ___2018_final.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Závěrečný účet státního rozpočtu České republiky za rok 2019, kapitola Ministerstvo obrany* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2020. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZU_2019_FINAL.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Závěrečný účet státního rozpočtu České republiky za rok 2020, kapitola Ministerstvo obrany* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2021. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_50001_60000/5146/SZU_2020_final.pdf

Internetové zdroje:

ARMÁDA ČESKÁ REPUBLIKY. *Sekce rozvoje sil MO* [online]. [cit. 1. 11. 2021]. Dostupné z: <https://acr.army.cz/struktura/generalni/rozvoj/sekce-rozvoje-sil-mo-142358/>

DENÍK.CZ, 2017. *Dalík půjde kvůli kauze Pandur na pět let do vězení, dostal i peněžitý trest* [online]. [cit. 27. 1. 2022]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/deset-let-stara-kauza-lobbisty-dalika-je-znovu-u-soudu-20170725.html

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Hlavní činnosti* [online]. Ministerstvo financí, 2021 [cit. 1. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/zakladni-informace/hlavni-cinnosti>

MINISTERSTVO OBRANY. *O nás* [online]. Ministerstvo obrany, 2014 [cit. 1. 2. 2021]. Dostupné z: <https://hrad.army.cz/o-nas>

MINISTERSTVO OBRANY. *Působnost a činnosti* [online]. Ministerstvo obrany, 2019 [cit. 1. 2. 2021]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/ministr-a-ministerstvo/pusobnost/pusobnost-a-cinnosti-5131/>

MINISTERSTVO OBRANY. *Resortní rozpočet* [online]. Ministerstvo obrany, 2021 [cit. 2.2. 2022]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/finance-a-zakazky/resortni-rozpocet/resortni-rozpocet-5146/>

MINISTERSTVO VNITRA. *Ozbrojené síly ČR* [online]. Ministerstvo vnitra, 2021 [cit. 28. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ozbrojene-sily-cr.aspx>

NATO. *TheNorthAtlanticTreaty*. In: *Nato.int* [online]. NATO, 2019 [cit. 16. 1. 2021]. Dostupné z: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_17120.htm?selectedLocale=en

NATO. *Foundingtreaty*. In: *Nato.int* [online]. NATO, 2022a [cit. 2. 3. 2021]. Dostupné z: https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_67656.html

NATO. *Welcome.Whantis NATO?* [online]. NATO, 2022b [cit. 3. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.nato.int/nato-welcome/index.html>

NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD, 2016[online]. *Programové financování v ČR: formálnost bez nastavených cílů a informační systémy s nesprávnými údaji* [cit. 3. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/pro-media/tiskove-zpravy/programove-financovani-v-cr:-formalnost-bez-nastavenych-cilu-a-informacni-systemy-s-nespravnyimi-udaji-id7608/>

ŠÍŠKA, Martin. *Sovětská technika v AČR do roku 2035?* In: *CZDefence.cz*[online]. CZDefence, 2019 [cit. 27. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.czdefence.cz/clanek/sovetska-technika-v-acr-do-roku-2035>

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV. *Aktuality*. In: *VHU Praha* [online]. Vojenský historický ústav, 2020 [cit. 8. 8. 2021]. Dostupné z: <http://www.vhu.cz/rozdeleni-cs-armady-na-prelomu-let-19921993-probehlo-nebyvale-hladce/>

Legislativní dokumenty:

Česko. Ústavní zákon č. 1/1993 ze dne 28. prosince 1992, Ústava České republiky.

Česko. Zákon č. 2/1969 ze dne 8. ledna 1969 o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

Česko. Zákon č. 134/2016 ze dne 29. dubna 2016 o zadávání veřejných zakázek.

Česko. Zákon č. 218/2000 ze dne 21. července 2000 o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů.

Česko. Zákon č. 219/1999 ze dne 12. října 1999 o ozbrojených silách České republiky.

Česko. Zákon č. 309/2000 ze dne 7. září 2000 o obranné standardizaci, katalogizaci a státním ověřování jakosti výrobků a služeb určených k zajištění obrany státu a o změně živnostenského zákona.

Ministerstvo obrany ČR. NVMO 60/2017 VĚSTNÍKU o jednotném postupu při úplatném nabývání majetku, služeb a stavebních prací v rezortu Ministerstva obrany. Praha: Ministerstvo obrany, 2017.

Ministerstvo obrany ČR. RMO 55/2017 VĚSTNÍKU, o úplatném nabývání majetku, služeb a stavebních prací v rezortu Ministerstva obrany. Praha: Ministerstvo obrany, 2017.

8 Přílohy

Příloha 1 Podklad pro graf 1

Příloha 2 Podklad pro graf 2

Příloha 3 Podklad pro graf 3

Příloha 4 Podklad pro graf 4

Příloha 5 Podklad pro graf 5

Příloha 6 Podklad pro graf 6

Příloha 7 Podklad pro graf 7

Příloha 8 Podklad pro graf 8

Příloha 9 Podklad pro graf 9

Příloha 1 Podklad pro graf 1

Tabulka 4 Celkové výdaje Ministerstva obrany ČR v letech 1993 – 2021 (v mil. Kč)

Rok	Výdaje v mil. Kč
1993	23 776,6
1994	27 007,7
1995	28 275,2
1996	30 508,8
1997	31 328,3
1998	37 643,1
1999	41 688,1
2000	44 669,7
2001	44 977,5
2002	48 924,1
2003	53 194,0
2004	52 481,2
2005	58 445,0
2006	63 104,7
2007	61 338,1
2008	52 896,3
2009	59 725,8
2010	50 845,0
2011	45 708,2
2012	42 935,5
2013	41 463,9
2014	41 069,4
2015	47 342,0
2016	45 670,8
2017	52 908,8
2018	59 799,4
2019	68 321,1
2020	74 310,6
*2021	75 359,9

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo obrany ČR (2021)

Příloha 2 Podklad pro graf 2

Tabulka 5 Podíl výdajů Ministerstva obrany ČR na výdajích státního rozpočtu v letech 1993 – 2021 (v %)

Rok	Podíl výdajů (v %)
1993	6,67
1994	7,11
1995	6,54
1996	6,3
1997	5,97
1998	6,65
1999	6,99
2000	7,07
2001	6,49
2002	6,65
2003	6,59
2004	6,04
2005	6,34
2006	6,18
2007	5,62
2008	4,78
2009	5,12
2010	4,4
2011	3,96
2012	3,73
2013	3,54
2014	3,39
2015	3,65
2016	3,74
2017	4,04
2018	4,27
2019	4,4
2020	4,03
*2021	4,17

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo obrany ČR (2021)

Příloha 3 Podklad pro graf 3

Tabulka 6 Meziroční tempo růstu výdajů Ministerstva obrany ČR v letech 1993 – 2021 (v %)

Rok	Meziroční tempo růstu (v %)
1993	x
1994	13,6
1995	4,7
1996	7,9
1997	2,7
1998	20,2
1999	10,7
2000	7,2
2001	0,7
2002	8,8
2003	8,7
2004	-1,3
2005	11,4
2006	8,0
2007	-2,8
2008	-13,8
2009	12,9
2010	-14,9
2011	-10,1
2012	-6,1
2013	-3,4
2014	-1,0
2015	15,3
2016	-3,5
2017	15,8
2018	13,0
2019	14,3
2020	8,8
*2021	1,4

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo obrany ČR (2021)

Příloha 4 Podklad pro graf 4

Tabulka 7 Podíl výdajů kapitoly Ministerstva obrany ČR na HDP v letech 1993 – 2021 (v %)

Rok	Podíl výdajů (v %)
1993	2,61
1994	2,6
1995	2,26
1996	2,16
1997	1,9
1998	2,07
1999	2,25
2000	2,35
2001	2,1
2002	2,23
2003	2,21
2004	1,9
2005	2
2006	1,96
2007	1,74
2008	1,44
2009	1,65
2010	1,38
2011	1,23
2012	1,13
2013	1,08
2014	0,96
2015	1,06
2016	0,97
2017	1,05
2018	1,13
2019	1,21
2020	1,32
*2021	1,28

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo obrany ČR (2021)

Tabulka 8 Základní členění výdajů na obranu na osobní mandatorní výdaje, kapitálové výdaje a ostatní výdaje v letech 1997 – 2020(v mil. Kč)

Rok	Osobní mandatorní výdaje	Kapitálové výdaje	Ostatní výdaje
1997	15101	5702	10525
1998	15325	6912	15406
1999	16425	10385	14878
2000	17013	12402	15255
2001	18142	11114	15721
2002	20050	10753	18121
2003	21469	12571	19154
2004	20950	11317	20214
2005	21227	12899	24319
2006	21620	18540	22945
2007	21996	17430	21912
2008	22798	7912	22186
2009	22979	13717	23030
2010	21634	7391	21820
2011	20430	6451	18827
2012	21622	5837	15476
2013	21248	4034	16182
2014	21633	3176	16260
2015	22361	4339	20642
2016	26913	4385	14373
2017	27983	6335	18591
2018	31241	7537	21021
2019	33889	12707	21725
2020	35202	15957	23152

Zdroj: vlastní zpracování, RFT 2002 (2002), RFT 2003 (2003), SZÚ MO 2004 (2005), SZÚ MO 2005 (2006), SZÚ MO 2006 (2007), SZÚ MO 2007 (2008), SZÚ MO 2008 (2009), SZÚ MO 2009 (2010), SZÚ MO 2010 (2011), SZÚ MO 2011 (2012), SZÚ MO 2012 (2013), SZÚ MO 2013 (2014), SZÚ MO 2014 (2015), SZÚ MO 2015 (2016), SZÚ MO 2016 (2017), SZÚ MO 2016 (2017), SZÚ MO 2017 (2018), SZÚ MO 2018 (2019), SZÚ MO 2019 (2020), SZÚ MO 2020 (2021)

Tabulka 9 Základní členění výdajů na obranu na mandatorní výdaje, kapitálové výdaje a ostatní výdaje v letech 1997 – 2020 (v %)

Rok	Osobní mandatorní výdaje	Kapitálové výdaje	Ostatní výdaje
1997	48,2	18,2	33,6
1998	40,7	18,4	40,9
1999	39,4	24,9	35,7
2000	38,1	27,8	34,2
2001	40,3	24,7	35,0
2002	41,0	22,0	37,0
2003	40,4	23,6	36,0
2004	39,9	21,6	38,5
2005	36,3	22,1	41,6
2006	34,3	29,4	36,4
2007	35,9	28,4	35,7
2008	43,1	15,0	41,9
2009	38,5	23,0	38,6
2010	42,5	14,5	42,9
2011	44,7	14,1	41,2
2012	50,4	13,6	36,0
2013	51,2	9,7	39,0
2014	52,7	7,7	39,6
2015	47,2	9,2	43,6
2016	58,9	9,6	31,5
2017	52,9	12,0	35,1
2018	52,2	12,6	35,2
2019	49,6	18,6	31,8
2020	47,4	21,5	31,2

Zdroj: vlastní zpracování, RFT 2002 (2002), RFT 2003 (2003), SZÚ MO 2004 (2005), SZÚ MO 2005 (2006), SZÚ MO 2006 (2007), SZÚ MO 2007 (2008), SZÚ MO 2008 (2009), SZÚ MO 2009 (2010), SZÚ MO 2010 (2011), SZÚ MO 2011 (2012), SZÚ MO 2012 (2013), SZÚ MO 2013 (2014), SZÚ MO 2014 (2015), SZÚ MO 2015 (2016), SZÚ MO 2016 (2017), SZÚ MO 2016 (2017), SZÚ MO 2017 (2018), SZÚ MO 2018 (2019), SZÚ MO 2019 (2020), SZÚ MO 2020 (2021)

Tabulka 10 Základní členění obranných výdajů na osobní mandatorní výdaje, kapitálové výdaje a ostatní výdaje v letech 1997 – 2020 (v %)

Základní členění	Podíl (v %)
Osobní mandatorní výdaje	44,4
Kapitálové výdaje	18,4
Ostatní výdaje	37,2

Zdroj: vlastní zpracování, RFT 2002 (2002), RFT 2003 (2003), SZÚ MO 2004 (2005), SZÚ MO 2005 (2006), SZÚ MO 2006 (2007), SZÚ MO 2007 (2008), SZÚ MO 2008 (2009), SZÚ MO 2009 (2010), SZÚ MO 2010 (2011), SZÚ MO 2011 (2012), SZÚ MO 2012 (2013), SZÚ MO 2013 (2014), SZÚ MO 2014 (2015), SZÚ MO 2015 (2016), SZÚ MO 2016 (2017), SZÚ MO 2016 (2017), SZÚ MO 2017 (2018), SZÚ MO 2018 (2019), SZÚ MO 2019 (2020), SZÚ MO 2020 (2021)

Tabulka 11 Čerpání Ministerstva obrany ČR v oblasti programového financování členěné na kapitálové a běžné výdaje v letech 2004 – 2020 (v mil. Kč)

Rok	Kapitálové výdaje	Běžné výdaje
2004	11124	2311
2005	12666	5864
2006	18435	5464
2007	17316	5833
2008	7798	5247
2009	13646	4451
2010	7340	4268
2011	6409	3926
2012	5791	2437
2013	3936	1298
2014	3008	1320
2015	4154	2639
2016	4215	590
2017	6201	1753
2018	7352	2092
2019	12560	1693
2020	15714	1763

Zdroj: vlastní zpracování, SZÚ MO 2004 (2005), SZÚ MO 2005 (2006), SZÚ MO 2006 (2007), SZÚ MO 2007 (2008), SZÚ MO 2008 (2009), SZÚ MO 2009 (2010), SZÚ MO 2010 (2011), SZÚ MO 2011 (2012), SZÚ MO 2012 (2013), SZÚ MO 2013 (2014), SZÚ MO 2014 (2015), SZÚ MO 2015 (2016), SZÚ MO 2016 (2017), SZÚ MO 2016 (2017), SZÚ MO 2017 (2018), SZÚ MO 2018 (2019), SZÚ MO 2019 (2020), SZÚ MO 2020 (2021)

Tabulka 12 Podíl výdajů reprodukce majetku MO ČR v letech 2005 – 2020 (v %)

Rok	Výdaje do nemovité infrastruktury	Výdaje na pořízení výzbroje, zvýšení a udržení operačních sil a další
2005	27,1	72,9
2006	31	69
2007	21	79
2008	11	89
2009	9	91
2010	8	92
2011	8	92
2012	7	93
2013	14,8	85,2
2014	13,3	86,7
2015	13,1	86,9
2016	16	84
2017	13,5	86,5
2018	18,3	81,7
2019	22,52	77,48
2020	20,07	79,93

Zdroj: vlastní zpracování, SZÚ MO 2004 (2005), SZÚ MO 2005 (2006), SZÚ MO 2006 (2007), SZÚ MO 2007 (2008), SZÚ MO 2008 (2009), SZÚ MO 2009 (2010), SZÚ MO 2010 (2011), SZÚ MO 2011 (2012), SZÚ MO 2012 (2013), SZÚ MO 2013 (2014), SZÚ MO 2014 (2015), SZÚ MO 2015 (2016), SZÚ MO 2016 (2017), SZÚ MO 2016 (2017), SZÚ MO 2017 (2018), SZÚ MO 2018 (2019), SZÚ MO 2019 (2020), SZÚ MO 2020 (2021)